ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 5 november 2011

REPORTAGE
5
'Fotografie meer ontwikkelen'

INTERVIEW
10
Vrouw in de bouw

ACHTERGROND
14
Pensioen voor kleine man

Hellen van der Wal:

'Stootje' voor de jeugd

'De jeugd van tegenwoordig houdt van luxe. Ze hebben slechte manieren, kijken neer op autoriteiten, hebben geen respect voor volwassenen en praten liever dan dat ze werken of sporten. Ze staan tegenwoordig niet meer op als volwassenen de kamer binnenkomen. Ze spreken hun ouders tegen, ze kletsen in aanwezigheid van gezelschap, ze eten gulzig aan tafel en ze intimideren leraren.'

Hellen van der Wal

Tekst: Sharina Henriquez

Het had een citaat van je oma of opa kunnen zijn, maar het is van Socrates, gedateerd 470-399 v. Chr. Het geeft een aantal dingen weer: dat ouderen blijkbaar al sinds de Griekse tijd klaagden over de jeugd van tegenwoordig, maar ook dat de jeugd toen als aparte categorie werden beschouwd.

Het is een treffend gekozen citaat door Hellen van der Wal (1958) die op 26 september promoveerde met haar proefschrift 'Jeugdigen in Aruba: hoe worden ze (niet) delinquent?'. Het proefschrift bevat niet alleen de resultaten van de Youth Lifstyle Survey Aruba (in 2007 uitgevoerd door stichting Maatschappij & Criminaliteit die Van der Wal ook oprichtte) en daarop gebaseerde aanbevelingen. Ze brengt ze ook in verband met het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind (IVRK) en wil vooral laten zien dat het verdrag, geen abstract juridisch stuk is, maar een concreet houvast voor landen om jeugdcriminaliteit aan te pakken. En met name dan voor Aruba waar haar onderzoek zich op heeft gericht. "Ik beweer in mijn onderzoek dat als er schending is van het kinderrechtenverdrag daardoor gedragsproblemen, en dus ook jeugddelinquentie, bij kinderen ontstaan. Dus als je je maar aan het verdrag houdt en elk kind geeft wat hem toekomt - en dat is echt niet een kind alleen maar verwennen hoor - en hem laat ontwikkelen tot een gewetensvolle burger, waar iedereen wat aan heeft en dat gelukkig is, dan krijg je dus geen gedragsproblemen." En dus ook geen criminele jeugd, als je haar lijn verder doortrekt.

Dat lijkt gemakkelijk, zeker voor justitie, overheid, politiek, die al jaren de 'stijgende' jeugdcriminaliteit wil oplossen. Gewoon even het verdrag erbij pakken. Maar dat blijkt Aruba na in 2001 toegezegd te hebben om het kinderrechtenverdrag in te voeren, na tien jaar nog steeds niet te zijn gelukt. Er is, zo blijkt uit Van der Wals onderzoek, ook bedroevend weinig resultaat en het lijkt er sterk op dat het verdrag slechts een boekwerk op de overheidsplank is gebleven. Bekend is het bij overheid en politiek ook niet en al helemaal niet de betekenis van de implicaties door amper iets aan de uitvoering van het verdrag te doen. Zo heeft Aruba als een van de laatste landen ter wereld nog geen leerplicht en is er ook geen apart jeugdstrafrecht en, nog belangrijker, integraal jeugdbeleid. Allemaal zaken die volgens het verdrag en het toezichthoudend Kinderrechtencomité geregeld hadden moeten worden.

In een tijd dat de maatschappij dus beweert dat kinderen en jongeren vaker ontsporen en daarmee een teken van verdere verloedering van de mensheid, steekt Van der Wal ze een hart onder de riem. Niet omdat ze zoveel van kinderen houdt (aanvankelijk wilde ze er zelfs geen) en ook niet omdat ze later compassie voor ze kreeg. Maar ten eerste omdat Aruba net als 192 andere landen, zich heeft verplicht het kinderrechtenverdrag uit te voeren En ten tweede omdat Van der Wal's wetenschappelijk onderzoek aantoont dat kinderen niet krijgen wat hen toekomt zoals dat verdrag voorschrijft. Dat ze zich dus niet kunnen ontwikkelen tot hun volste kunnen (artikel 6 IVRK). Dat ze nog gewoon geslagen mogen worden (lijfstraffen zijn niet verboden op Aruba). Of dat ze recht op hun eigen mening hebben (artikel 12 IVRK).

Nattevingerwerk

Het treffend gekozen citaat van Socrates laat zien dat de jeugd toen al niet zo'n best imago had. Van der Wal haalt in haar proefschrift ook een onderzoek aan van J.Hazenkamp (1981). Hij stelt dat sinds de Tweede Wereldoorlog geen bevolkingsgroep meer heeft blootgestaan aan morele beoordeling en veroordeling dan de jeugd. Van der Wal: "Zelfs de minderheden hebben niet zo blootgestaan aan morele paniek, blijkt uit zijn onderzoek. Maar je moet niet vergeten dat de jeugd per definitie de groep is die op een bepaald moment gaat rebelleren waarna de meeste weer een nette burger worden. Het is ook de groep die voor vernieuwing zorgt. Ik merk dat ook aan mijn tienerdochter die mij dwingt van vaste patronen af te wijken, alles ter discussie gaat stellen waarin ook wel waarheid zit."

De jeugd is volgens haar een sociale constructie, want niet altijd werden kinderen en jongeren zo apart onderscheiden van volwassenen. Maar sinds dat wel gebeurt, kan er dus ook makkelijk een stempel opgedrukt worden. Zoals, en dat heeft altijd veel interesse, de stempel van een jeugd die crimineler wordt. Is dat nu ook zo? Van der Wal: "Of er sprake is van stijgende jeugdcriminaliteit in Aruba, daarvoor zou je mijn onderzoek elke vier, vijf jaar moeten herhalen. Het wordt nu gemeten aan de hand van berichten in de krant of bij de politie en dat heb ik ook laten zien, dat is niet echt de werkelijkheid. We weten het gewoon niet. Het is dus nattevingerwerk als beweerd wordt dat jongeren crimineler worden." In westerse landen, vergelijkbaar met Aruba, neemt het bovendien niet toe, zegt ze. "Bepaalde vormen van jeugdcriminaliteit nemen juist af. Zoals drugs- en geweldsdelicten, vooral als er met speciale programma's aan gewerkt wordt."

Uit haar Youth Lifstyle Survey had Van der Wal al het beeld enigszins rechtgezet dat de Arubaanse jeugd crimineler zou zijn dan die van Nederland. Die vergelijking kon ze maken omdat een deel van haar onderzoek is gebaseerd op de WODC-monitor zelfgerapporteerde jeugdcriminaliteit die regelmatig in Nederland wordt gedaan. De Youth Lifstyle Survey gaf geen 'alarmerend' beeld van de Arubaanse jongeren tussen de tien en zeventien jaar en een hoger percentage (61,5 procent) bleek niet-delinquent vergeleken met Nederlandse jongeren (44,3 procent). De Nederlandse jeugd maakte zich ook vaker schuldig aan geweldsdelicten, gerekend tot zwaardere delinquentie, terwijl de Arubaanse vaker vermogensdelicten pleegde.

Schokkend

Wat wel door Van der Wal als 'schokkend' werd ervaren, is het hoge percentage Arubaanse jongeren dat met psychosociale problemen kampt. Eén op vijf kampt met gedragsproblemen die ook behandeld moeten worden. In vergelijking met de Nederlandse jeugd is dat relatief veel (het dubbele tot zelfs driedubbele). "Een groot deel van de kinderen, met name op de basisscholen zit dus in haar eentje te verpieteren. Ze zijn stil, lief, hebben wel slechte cijfers, maar verder heb je er geen last van. Dat zijn toch de kinderen die van school af gaan of naar het lbo. Misschien verklaart dat wel dat Aruba het hoogste aantal zittenblijvers heeft in de Caribben." Voor een ontwikkeld land wat Aruba graag wil zijn, zegt Van der Wal, is het een triest record: bijna de helft van de Arubaanse jongeren is minstens één keer blijven zitten. Eénvijfde van de adolescenten zelfs twee of meerdere keren. Driekwart van de beroepsbevolking heeft als hoogste onderwijs lbo genoten. Terwijl het percentage delictplegers uit het lager onderwijs in Aruba hoger blijkt dan uit het voorgezet onderwijs. Allemaal signalen die Van der Wal niet zozeer in richting van de jeugd moeten wijzen, maar naar het onderwijs, waarin duidelijk meer geïnvesteerd moet worden.

Ouders worden volgens het kinderrechtenverdrag als eerste opvoeders gezien, maar de school wijst het verdrag duidelijk aan als de tweede opvoeder, legt Van der Wal uit. En terwijl de vele eenoudergezinnen minder invloed op jeugddelinquentie op Aruba (in tegenstelling tot wat wetenschappelijk verwacht) hebben, is school wel degelijk heel belangrijk om te voorkomen dat de jeugd verder afglijdt.

Voorwaarden scheppen

Er wordt door de overheid al jaren te weinig gestoken in onderwijs. Maar dat is volgens Van der Wal niet alles. Ook de beperkte middelen en leerkrachten worden niet effectief ingezet op de Arubaanse scholen, zegt Van der Wal. En daarmee keert ze weer terug naar het kinderrechtenverdrag. "Scholen moeten op die manier bezig zijn dat ze voorwaarden scheppen. Doe je dat, dan is dat voor 80 procent van je leerlingen voldoende om zich te ontwikkelen tot hun volste potentieel, wat het verdrag dus voorschrijft." Voor de overige 15 procent kinderen zijn dan speciale programma's nodig die daarmee ook binnen de school opgevangen kunnen worden, zegt ze. En die andere 5 procent? "Daar blijft het heel moeilijk iets voor te doen, zeker in het Aruba met de huidige beperkte faciliteiten. Maar op deze groep wordt nu wel alle aandacht gericht."

Het verdrag geeft dus volgens Van de Wal heel duidelijk de randvoorwaarden aan. Ze legt het uit in een simpel modelletje dat ze ook gebruikte voor een workshop over jeugddelinquentie aan docenten van lerarenopleiding IPA. "Je hebt repressie, waar de meeste aandacht, middelen en menskracht in wordt gestoken, ofwel het straffen van de jeugd. Daarvoor zijn er echter nog de stappen van interventie, ofwel het ingrijpen, en preventie, het voorkomen. Ik zet daar nog een stap voor, namelijk het kinderrechtenverdrag, waarbij je dus als school eerst algemene voorwaarden stelt. Dat betekent dus dat je als school al maatregelen hebt genomen om te voorkomen dat kinderen ontsporen." Bij IPA werd het voorbeeld van drop outs gebruikt die op het schoolterrein bleven hangen en de school onveilig maakten. Toen Van der Wal de docenten vroeg wat ze er tegen hadden gedaan, was dat het plaatsen van een hek en bewakers erbij. Ofwel allemaal repressieve maatregelen. "Ik heb ze laten inzien dat de toevoer zo constant blijft, haal je één jongere weg, krijg je er twee voor terug. Ik vroeg ze vervolgens wat ze te verwachten van een hek, dat later ook nog kapot bleek gemaakt, en het inzetten van de minst geschoolde mensen tegen de meeste problematische jongeren. Of het effect zou hebben en of een bewaker in al zijn beperktheid met zijn opleiding in repressie ervoor zou zorgen dat er bij die jongeren een gedragsverandering zal optreden? Dat bleek een eye-opener voor hen."

Het is een misverstand dat volgens Van der Wal veelvuldig leeft, dat door een kind te straffen zijn gedrag zal veranderen. "Ik heb zelfs gepleit naar het idee van de Raad voor de Jeugdrechtspraak (Nederland, red.) om het doel van het jeugdstrafrecht ook in de wet op te nemen. Dat is gedragsverandering en rehabilitatie, niet de straf op zich. Het kind is in zijn ontwikkeling verstoord, daardoor krijgt het gedragsproblemen, delinquentie is immers ook een gedragsprobleem. Wat heeft het kind dan vervolgens weer nodig om een rechtschapen en democratisch burger te worden. Als iedereen, rechter, officier van justitie, politie, dat oogmerk zou weten, zou dat veel misstanden voorkomen."

Integraal

Los van de introductie op Aruba van de leerplicht, het jeugdstrafrecht, is het belangrijk dat alles samenkomt, concludeert Van der Wal in haar proefschrift. Ofwel samen in een integraal jeugdbeleid. "Dat is een afgeleide van het verdrag. Zoals gezegd: it takes a community to raise a child." Aruba heeft echter nog steeds niet, als enige in het Koninkrijk, een dergelijk integraal plan. Onlangs zei de Arubaanse minister van Onderwijs en Justitie in Amigoe dat zo'n plan ook niet echt nodig is.

Van der Wal is met haar stichting Maatschappij en Criminaliteit zelf begonnen aan een integraal project, dat voortvloeit uit haar proefschrift en het scheppen van voorwaarden volgens het kinderrechtenverdrag. Het heet 'Veilige School' en is een gids om ervoor te zorgen dat de school een plek is waar de kinderen zich 'fysiek en emotioneel' veilig voelen om zich te kunnen ontwikkelen, waar leerkrachten het fijn vinden om te werken en ouders hun kinderen met een gerust hart kunnen afzetten, aldus Van der Wal. "Dus niet veilig in de zin van een grote muur bouwen of detectiepoorten tegen wapens. Er is meer nodig voor kinderen om zich happy en veilig te voelen. Het moet ook een plek worden waar de veilig kunnen melden dat ze worden gepest of mijn oom zit aan mij en dat het probleem vervolgens serieus wordt opgepikt. En het moet een plek zijn waar onderwijs is geënt op de belevingswereld van kinderen."

Misdadig

Op 24 november tekent ze het eerste protocol met instanties als politie, Openbaar Ministerie, Directie Onderwijs en de Kindertelefoon (die ze mede heeft opgezet). De bedoeling is dat het verder wordt uitgerold naar andere scholen, maar ook naar andere instanties. Het doet Van der Wal namelijk nog zichtbaar veel dat een grote groep Arubaanse kinderen zit te 'verpieteren', zoals uit haar onderzoek naar voren kwam. "Voor veel volwassenen zijn kinderen toch een ver-van-mijn-bed-show. Maar als je er eenmaal echt mee te maken hebt, ga je er wat voor voelen en vooral realiseer je dat je verantwoordelijk bent. Dat ze het vaak in hun eentje niet redden, maar met een klein stootje wel. Dat stootje kan zoveel effect hebben, dat het bijna misdadig is om dat niet te doen."

Het proefschrift is uitgebracht in boekvorm. Het kost 110 florin en is verkrijgbaar bij Caribpublishing: http://www.caribpublishing.com/boek/850229/jeugdigen-in-aruba-hoe-worden-ze-niet-delinquent/
In Nederland kost het 46 euro en is het verkrijgbaar bij http://www.swpbook.com/auteurs/437.

ÑAPA 2011
Nr. 38

Smaak

De serie over de geschiedenis van de politie komt deze week tot een einde. Nog een keer blikt auteur Aart Broek terug en dat resulteert in een mooie afrondende aflevering. U leest het op pagina 3. Het boek, waarvan deze serie een aantal fragmenten bevatte, is binnenkort verkrijgbaar.

'Every picture tells a story', zegt Otto Zalm, voorzitter van de Naspa (Netherlands Antilles Society Photographic Art) en een van de organisatoren van een bijzondere fototentoonstelling die zondag wordt gehouden in het Cultureel Centrum Curaçao. Marja Berk sprak met Zalm en op pagina 5 kunt u tevens een voorproefje zien van de foto's.

We publiceren in deze editie een artikel dat recent verscheen in Tijdschrift Openbaar Bestuur, geschreven door juristen Charlotte Duijf en Fred Soons en getiteld Zelfbeschikkingsrecht Bonairianen, Statianen en Sabanen. 'Integratie dient gefundeerd te zijn op de vrije en weldoordachte keuze van een volk, zo schrijft het internationale dekolonisatierecht voor. In het geval van integratie van de BES-eilanden ontbreekt deze fundering', aldus de auteurs.

Onder de kop 'Vrouw in de Bouw' legde Judice Ledeboer een gesprek met Karolien Versteeg vast. Versteeg is de eerste registerconstructeur op Curaçao.

De achterpagina ten slotte is gereserveerd voor een artikel van Maya Mathias, waarin zijn een aantal (ervarings)deskundigen aan het woord laat over het belang van een fatsoenlijk pensioen.

Uiteraard ontbreken de vaste colums en rubrieken niet. Naar ons idee is er weer iets voor elke smaak te vinden in deze Ñapa.

Goed weekend,
De redactie

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Stephanie Heyer
Aan deze Ñapa werkten mee:
Misha Bemer
Marja Berk
Aart Broek
Monique Casimiri
Jorge Curiel
Charlotte Duijf
Verele Ghering
Margot Hack
Bob Harms
Sharina Henriquez
Lisette Keus
Judice Ledeboer
Gofrie van Lieshout
Maya Mathias
Wouter Mol
Milangela Plate
Shermine Rogers
Nelly Rosa
Fred Soons
Marcel Truyens
Hans Vaders
May Voges
Ken Wong
Karin Wooning
Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

1e lustrum IBB

'Pioniers opleiden'

Het IBB (Instituto Buena Bista) bestaat alweer vijf jaar en afgelopen week werd dit uitgebreid gevierd met verschillende activiteiten als lezingen en presentaties. Eerder spraken wij met Tirzo Martha en David Bade, de twee kunstenaars die met hun eigen werk al footprints achterlieten in de internationale kunstwereld, en nu alweer vijf jaar geleden – samen met Nancy Hoffman – het IBB opzette. Met hen blikten we terug op vijf jaren van begeleiden en opleiden van kunstenaars in de dop, de voetafdruk die zij hiermee achterlieten in de levens van hun studenten en in de wereld van de Curaçaose kunst, en keken we vooruit naar de stappen die gezet gaan worden.

Tekst: Lisette Keus Foto's: Ken Wong

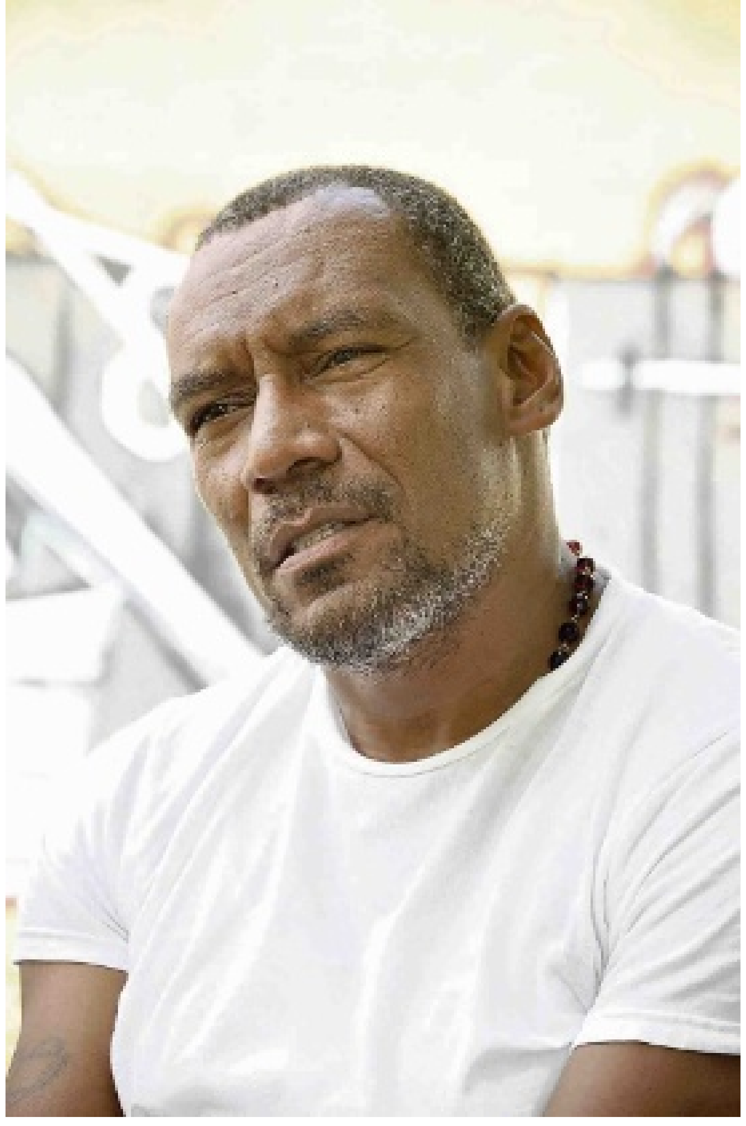
Tirzo Martha

David Bade

Martha: "Het is heftiger dan ik had verwacht. Ik had gedacht dat het IBB geleidelijk en langzaam zou groeien. Maar dat is allemaal veel sneller gegaan, met een abnormaal intensieve impact. Wel positief, maar heftig. Men heeft hier in het algemeen nog niet veel inzicht in hedendaagse kunst, maar door veel uitleg en aanpassing kunnen we aansluiting maken met het publiek. Hierdoor vreesde ik wel voor de inhoud en kwaliteit, maar dat bleek achteraf helemaal niet zo."
Bade: "Dit komt denk ik doordat we alles brengen op een educatieve manier. We vinden het als kunstenaars belangrijk om te bemiddelen tussen de kunstenaar en de kijker. We willen niet alleen een vlakje vullen of een beeldje maken, maar met kunst willen we iets uitdragen. Het is als een soort platform waar creativiteit en maatschappelijke onderwerpen tot uiting komen, wij willen mensen hiervan bewust maken."
Martha: "Ja, en dit niet met woorden, maar door het tastbaar te maken voor mensen. Dat is ook de structuur van IBB: zien, voelen, proeven. We maken het gemakkelijk en toegankelijk."
Bade vult Martha poëtisch aan: "Als je bij het IBB bent kom je niet in een huis van woorden."

Aantal studenten
Met een recordaantal studenten dit jaar (27) zijn er ongeveer honderd studenten die een vooropleiding aan het IBB volg(d)en. Hiervan studeren momenteel zestien leerlingen in Nederland, waarvan er drie dit jaar gaan afstuderen. Ook het aantal presentaties, lezingen, exposities, projecten en de meer dan dertig uitwisselingen die het IBB de afgelopen jaren organiseerde, hostte en uitvoerde is iets waar het IBB trots op mag zijn – en ook is.
Martha: "Een van de hoogtepunten van de afgelopen vijf jaar zijn wel de studenten die wij in Nederland hebben zitten, waarvan er drie dit jaar gaan afstuderen."

Bade: "En de terugkeer bij de Capriles. De combinatie tussen het profiel van het IBB en de bijzondere locatie, de bijzondere activiteiten en de bijzondere mensen waarmee we werken is internationaal uniek.

Wat betreft de studenten, we waren bij het opzetten van het IBB ambitieus en idealistisch, maar ook een beetje naïef, vooral over de verantwoordelijkheid die erbij komt kijken. Hier, maar ook in Nederland. En zo meteen, bij de terugkeer van de studenten, hebben ze begeleiding nodig. Een stagiair zei ooit: 'Elke leerling is een project'. En dat is ook zo, de aandacht en begeleiding die studenten hier krijgen is zo intensief, dat krijgen ze nooit meer."

Mentoren en Efabbrica
Het IBB onderhoudt goede contacten met verschillende academies in Nederland en hoe langer hoe meer ook in de regio, zij helpen leerlingen dan ook bij hun contacten met de academies en hun keuze. Maar beide kunstenaars zijn ook regelmatig in Nederland en zoeken dan de leerlingen op, of betrekken leerlingen bij projecten van hen. Dit willen ze echter gaan formaliseren. De bedoeling is dat er twee oud-residenten en een oud-stagiair aangesteld worden die eens in de twee maanden een bijeenkomst organiseren voor de studenten en kunnen instappen bij praktische problemen en crisismomenten. Want voor iedere student afkomstig van Curaçao geldt natuurlijk dat vaak de ouders hier wonen, voor sommigen geldt zelfs dat ze nog nooit in Nederland zijn geweest. Zo vroeg een keer een student hier of hij in Nederland naar school moest als het regende.

Maar ook bij terugkomst spelen er vragen. Martha: "De grote vraag en zorg van ouders is natuurlijk hoe ga je met kunst je brood verdienen en dat vooral in een kleine gemeenschap als Curaçao? Dat is ook lastig. Daarom is het ook belangrijk dat als de studenten terugkomen de hier verder begeleid worden. Dit willen we doen in de vorm van een soort platform waar ze zonder zorgen van geld en ruimte kunnen werken; het project heet Efabbrica."
Bade: "Efabricca is de toekomst van de jongeren en van het IBB. Als de studenten terugkeren, kunnen ze bij ons werken of ze krijgen een soort werkplaats. Ze hebben dan geen zorgen om op te starten en worden begeleid door deskundigheid uit het veld. Het zijn de nieuwe creatievelingen van Curaçao, op elk niveau; reclame, grafisch ontwerp, beeldende kunst, noem maar op. Hierbij gaat het om kwaliteit. Ik ben trots op wat we bereikt hebben met het IBB. We hebben Curaçao een kwaliteitsimpuls gegeven. We hebben onrust gestookt, we hebben aan bomen geschud en hebben de gezette orde verstoord."

Aandachtspunten
Want daar gaat het om volgens Bade, hij zegt dat elk mens in principe conservatief is en een meeloper, terwijl kunstenaars juist moeten voorlopen op de rest. Ze proberen de studenten dan ook te coachen van een puber naar een krachtige en unieke persoonlijkheid.

Bade: "Het heeft te maken met nieuwsgierigheid. Uiteindelijk blijven kunstenaars pioniers. Het is het romantische clichébeeld van de Avantgarde wat wij blijven propageren. Hier op Curaçao moeten we met zijn allen loskomen van die onverschillige levenshouding. We hebben weleens zitten denken om al met jongeren van de basisschool te beginnen, maar je moet ze ook weer niet hersenspoelen. En het zit wel in de jongeren, ze zijn talentvol, we moeten het alleen nog meer losmaken."
Martha: "De verbeterpunten, of meer aandachtspunten, is ook wel de mentaliteit van de studenten. We moeten de studenten stimuleren om meer te lezen bijvoorbeeld, om meer bewust te worden van wat het betekent om te vechten. Kunst is geen kantoorbaan van acht uur, het vergt zelfstandigheid en wilskracht. Je moet leren om niet op te geven. En natuurlijk is dat iets puberaals, maar het zit ook in de maatschappij. Daarom is het ook belangrijk dat we ouders onderdeel maken van de procedure. Zij zijn van grote invloed, want hun onzekerheden sijpelen door op kinderen. En of we de grote massa bereiken, nog niet helemaal. Het publiek wordt wel groter, vooral door de verscheidenheid in media in de tentoonstellingen die we hebben. Op fotografie komen bijvoorbeeld weer andere mensen af dan op beeldende kunst."

Maar niet alle resultaten en successen zijn uit te drukken in aantallen en mate van bekendheid, ze noemen dit hun 'stille winst'. Bade: "In elke vezel van het IBB zit educatie. Er is ook een onbewust proces door alleen al onze aanwezigheid. Het beeld op het Brionplein bijvoorbeeld, mensen lopen erlangs en zien het. Of bij het IBB: de patiënten van de Caprileskliniek die rondlopen, de stagiairs, de artists in residence, de studenten, ons team; we zijn er allemaal en daar leren we van."

Foto van de week

We willen zo graag op die stoel klimmen, maar het lukt niet. Samen zijn we sterker, zullen we dat eens proberen? Deze foto werd ingestuurd door Anneke de Bree. Heeft u ook een leuke foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com

Thuis

Spinnen

Monique Casimiri

Er wordt mij regelmatig gevraagd naar de flora en fauna op Curaçao. En dan met name het ongediertedeel.

Op de een of andere manier is dat toch een reden voor mensen om ergens niet of wel heen te gaan. Voor mij geldt dat in ieder geval wel. Ik zal niet snel naar een land gaan waar de vogelspinnen los rondlopen. Ik vind ze enigszins acceptabel als ze achter een dikke glaswand in de dierentuin zitten, maar meer eigenlijk ook niet.
Nu hoorde ik zelf van vrienden die in Costa Rica waren geweest, dat daar toch wel vogelspinnen zaten. En daar baal ik dan enorm van. Ik wil al heel lang naar Costa Rica. Het schijnt een prachtig land te zijn, maar in mijn ogen ineens een stuk minder mooi. Ik moet er niet aan denken dat ik daar rustig zit te eten en ik zie zo'n gedrocht voorbij lopen. Los van het feit dat ik het hele eiland bij elkaar zal schreeuwen, zal ik schoppen, schelden en zo hard tieren, dat ik wellicht de gevangenis van dichtbij zal moeten bekijken. Daar waar ze me heen zullen brengen, omdat ik een gevaar voor de samenleving blijk te zijn. IK niet. Die spin is het gevaar.
Het is dus beter dat ik de droom van Costa Rica bezoeken maar laat gaan. Terug naar Curaçao. Mensen vragen dus aan mij of er veel ongedierte zit. Of enge beesten. Ja, kakkerlakken, leg ik uit. Niet van die kleintjes die je in Nederland kent, maar van die grote, zo groot als je duim. En schorpioenen, duizendpoten, maar ook hagedissen, sommige zelfs doorzichtig.
En als ik heel zeker weet dat mensen niet naar Curaçao moeten gaan op vakantie doe ik er nog een schepje bovenop en vertel over haaien en slangen en ga zo maar door.

Zelf ben ik blij dat het alleen deze dieren zijn die mij wel eens plagen op het eiland. Ik kom ze liever niet tegen, die schorpioenen en duizendpoten. Ik zie ze liever gaan dan komen, maar alles is beter dan spinnen. En die zijn er niet op het eiland. Echt niet. Nu niet en nooit niet. In ieder geval niet als ik er ben.
Ja, van die hele klein huis-, tuin- en keukenspinnen zijn er wel. Van die spinnen die zelfs ik dood durf te slaan. In Nederland durf ik de iets grotere spinnen al niet eens op te zuigen met de stofzuiger, laat staan doodslaan. Met de buurvrouw heb ik een deal gemaakt voor als we alleen thuis zijn. Ik kom bij haar de muizen wegjagen, zij bij mij de spinnen vangen. Een goede buur…
Stoer vertel ik hier dus dat ik helemaal niet bang ben voor schorpioenen, slangen of duizendpoten. Dat ik ze eigenhandig allemaal wel eens heb weggejaagd of weggeveegd. Dat is ook wel zo, maar niet zonder gruwelen, gillen of rondspringen. En alleen als ik echt alleen thuis was en niemand kon roepen die het voor mij kon doen. Maar dat vertel ik maar niet verder. Nu ben ik nog die stoere vrouw, die niet bang is voor allerlei exotische dieren. En die spinnen, er komt vast ooit een spinloos tijdperk. Ik reïncarneer mijzelf daarnaar toe en bezoek dan al die landen die het nu zonder mijn bezoek moeten doen. Dus Bali, Costa Rica en Mexico, wacht op me. Ik kom in een volgend leven zeker langs.

Geschiedenis Korps Politie Nederlands-Caribische eilanden 1949-2010 (slot)

‘Met den wil elkander bij te staan’

“Ik stel mij voor, zonder vooruit te lopen op de adviezen der Rijksconferentie, dat zij zich richten zullen op een Rijksverband, waarin Nederland, Indonesië, Suriname en Curaçao tezamen deel zullen hebben, terwijl zij ieder op zichzelf de eigen, inwendige aangelegenheden in zelfstandigheid en steunend op eigen kracht, doch met den wil elkander bij te staan, zullen behartigen.”

Koningin Wilhelmina, Londen, Radio Oranje, 6 december 1942

in: Netherlands News, 5/3.

Project KMar - KPNA: Working together against crime - 1991 / 1998 (Media-centrum KMar, R. Frigge)

Tekst: Aart G. Broek

De afgelopen twintig jaar kwamen de eilanden – met name Aruba, Curaçao en St. Maarten – onder invloed van geduchte manifestaties van misdaad. Hiertoe behoorden meer in het bijzonder drugs- en financieel-economische criminaliteit, geweldsuitingen, vormen van mensenhandel en aangetaste bestuurlijke integriteit. Deze zorgwekkende ontwikkelingen onderstreepten feitelijk het politiële tekort.

Dit deficit zal van invloed zijn geweest op de ernst en de groei van de misdaad. De afstand die Nederland in de jaren zeventig en tachtig bewaarde van het reilen en zeilen op de eilanden beïnvloedde deze ontwikkelingen mogelijk evenzeer ongunstig. Aan het begin van de jaren negentig zou juist in dát opzicht een opmerkelijke ommezwaai plaatsvinden. De Nederlandse wens van onafhankelijkheid van de eilanden werd in 1990 opzijgezet. Vervolgens zou Nederland zich met hernieuwde gedrevenheid met de Caribische eilanden inlaten.
De politiekorpsen van de Antillen en Aruba bleken onvoldoende in staat om naar de eisen des tijds te functioneren. Speciaal ingestelde commissies zouden hiervan in hun rapporten gedetailleerd getuigen, met name die onder voorzitterschap van R.A. Römer (1992), De Ruiter (1996), F.P. Wiel (2000), S.F.C. Camelia-Römer (2006) en van J.A.J.T. Vissers (2008). De onderzoeken leidden stapsgewijs tot ingrijpende maatregelen, zowel op de Antilliaanse eilanden als op Aruba.

Schakels
Met de afbraak van het communisme sinds 1989, kwam voor het Nederlandse militaire beleid de aandacht op andere bedreigingen te liggen, onder meer de internationale misdaad. De eilanden zouden belangwekkende schakels in de internationale misdaadketens vormen en dienden dit juist te zijn in de bestrijding ervan. Op de eilanden werd de Koninklijke Marine in toenemende mate een schakel in de bestrijding. Op een ongelukkig moment, in 1998, vormde enkele marinemannen ook een schakel in de misdaad zélf door het transport van drugs vanuit de Antillen naar Nederland. Dat werd echter op doortastende wijze ontdekt en opgerold.

De in 1993 opgerichte Kustwacht vormt eveneens een schakel. De Kustwacht is een civiele, geen militaire organisatie. Deze vormt een samenwerkingsverband van Koninkrijkspartners, dat is belast met opsporings- en toezichthoudende taken in de territoriale wateren. Hiertoe behoren algemene politiële taken zoals grensbewaking, toezicht op milieu en visserij, op scheepvaart en douane, alsook drugsbestrijdingsoperaties. De Kustwacht komt – onder de populaire slogan ‘search and rescue’ – regelmatig in actie ten behoeve van hulpverlening en bestrijding van rampspoed. Het personeel bestaat inmiddels grotendeels uit eilandelijk personeel, aangevuld met personeel van de Koninklijke Marine, met name op stafniveau. Commandant van de Kustwacht is de Commandant Zeemacht Caraïbisch Gebied.

De Nederlandse betrokkenheid werd echter ook nog directer voelbaar door aanzienlijke politiële mankracht en expertise, door materieel, verbeterde automatisering en financiële steun die in de tientallen miljoenen liep. Ter ondersteuning van de bestrijding van de criminele bedreigingen intensiveerden op de eilanden de aanwezigheid van de Koninklijke Marechaussee (KMar) en, ten behoeve van het zogenoemde Recherche Samenwerkingsteam (RST), mankracht van het Nederlandse Korps Landelijke Politiediensten (KLPD).

KMar
De Koninklijke Marechaussee heeft een geschiedenis van meer dan anderhalve eeuw op de eilanden liggen. Het eerste formele politiekorps werd in 1839 opgericht, heette Brigade Marechaussee en spiegelde zich aan het moederlandse korps. Hoewel het politiewezen aanzienlijk veranderde en de marechaussee somtijds vrijwel geheel uit beeld verdween, heeft de KMar decennialang sowieso op de eilanden onverminderd de militaire politietaken voor de aanwezige Nederlandse krijgsmacht uitgevoerd. In de jaren negentig verleende de KMar, ten dele ‘achter de coulissen’, ruime steun op St. Maarten aan het KPNA.

Met het openen van de 21e eeuw schoof de KMar met een zekere vaart toch ook anderszins de eilandelijke samenlevingen weer in. De KMar Brigade Caribisch Gebied betrok in mei 2003 een nieuw gebouw op het terrein van de marinekazerne in Suffisant op Curaçao. Onder de leuze ‘Union ta hasi forsa’ (eendracht maakt sterk) groeide de betrokkenheid van de KMar bij de hulpverlening op veiligheidsgebied in de meest brede zin van het woord. Samenwerking vond, naast die met uiteenlopende politiediensten, ook plaats met organisaties als de reddingsbrigade Citro, het Rode Kruis en de overheidsvervoerscontroledienst Servisio di Kontrol i Seguridat (SKS).

De groei van de KMar op de eilanden werd aangestuurd door de politiek-bestuurlijke overtuiging dat de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit en het bevorderen van veiligheid een gedeelde verantwoordelijkheid is van alle landen van het Koninkrijk. Dit zou resulteren in een uitgewerkt pakket aan maatregelen om de leefsituatie op de eilanden te verbeteren. Hierin werd de betrokkenheid van andere overheidsdiensten dan die uit de justitiële keten voorgestaan, alsook van bedrijven, NGO’s en burgers. Dit zogenoemde Nationaal Veiligheidsplan Nederlandse Antillen – grotendeels gefinancierd door Nederland – bood het beleidsmatige raamwerk waarbinnen de KMar zich opnieuw op de eilanden kon nestelen. Ook al kwam zodoende de ondersteuning van de bestrijding van gewelds- en drugscriminaliteit, mensenhandel en -smokkel in beeld, de KMar werd ook meer en meer betrokken bij grenstoezicht en douanetaken, bij de basispolitiezorg op Saba en St. Eustatius, en kon ook betrokken zijn bij verkeerscontroles op Curaçao. De KMar lijkt te zijn ‘teruggekeerd’ om te blijven.

RST
Het beeld dat het RST een ‘Nederlandse’ aangelegenheid is, wordt niet alleen ingegeven door het aantal Nederlanders dat deel uitmaakt van het team. Niet minder van belang is dat de aansturing dikwijls in handen is van een uit Nederland uitgezonden officier van justitie, terwijl ook de rechter-commissaris nog een uitgezonden Nederlander kan zijn. Wanneer vervolgens ook de rechter nog uit Nederland komt, wat veelvuldig het geval is, dan kan niet anders dan dat de rechtshandhaving inzake misdrijven ‘die de lokale rechtsorde ernstig schokken’ in Nederlandse handen is. De commissie-Römer (2006) noteerde felle belevingen ter zake.
De ontwikkelingen hadden er alle schijn van dat ‘[…] steeds meer taken door het Korps Politie Nederlandse Antillen niet meer vervuld (mogen) worden en dat andere opsporingsinstanties zoals het RST […], de Kustwacht en straks [ook nog] een marechausseeteam die lacunes opvullen.’ Vanuit het KPNA zijn de gevoelens soms bitter: “Omdat het RST de middelen heeft, nemen zij over en scoren. Gevolg is dat wij als tweederangs worden gezien, […].” Dit beeld werd versterkt door de goede behuizing van het RST, en bovenal door de betere honorering van de Nederlandse RST-teamleden en de toelagen die Antilliaanse en Arubaanse politiemannen bijgevolg kregen wanneer zij werkten vanuit het RST.

Enkele bijzonder geruchtmakende zaken waarbij het RST betrokken was, speelden waarschijnlijk evenzeer een rol in de beeldvorming: Nederlandse crime fighters jagen op ‘onze mensen’. Jarenlang werd onderzoek verricht naar criminele activiteiten achter de façade van het openluchtbordeel Campo Alegre. Dit leidde uiteindelijk tot arrestaties van de mede-eigenaar van het bordeel G. van Ierland en zijn financieel deskundige L.J. Franklin. Mogelijk mede ‘aangestuurd’ door financiele steun van verdachten of de kringen waarin die zich bewogen, konden sommige kranten en radiostations fel uithalen naar het OM en de verdachten met verve verdedigen. Zo heeft de uit Nederland afkomstige jurist W. Tielkemeijer meerdere malen mogen ervaren. Hij had als officier van justitie de zaak-Campo Alegre en die tegen enkele FOL-politici in portefeuille.

Ook een journalist kon onder vuur worden genomen, wanneer de berichtgeving betrokkenen niet zinde. Zo weigerde minister-president M. Louisa-Godett (FOL) de journaliste M. Nederlof van de Amigoe de toegang tot een persconferentie, daar de berichtgeving van Nederlof over haar strafrechtelijke vervolgde broer haar tegen de borst stuitte. Toen haar broer A. Godett enige tijd in de gevangenis had doorgebracht, toonde Louisa-Godett, inmiddels gewezen minister-president, haar ongenoegen over de bijdrage van het RST aan de veroordeling. In beide handen hield zij een ‘banner’ omhoog, waarop de afkorting RST een nieuwe invulling was gegeven: Rijks Sluipmoordenaars Team. Ze haalde er als politica vanzelfsprekend alle kranten en de tv mee.

Inbedding
In toenemende mate werden de eilandelijke politiekorpsen ingebed in diverse militaire en civiele organisaties met meer of minder overlappende taken: Koninklijke Marine, Kustwacht, KPLD/RST en Koninklijke Marechaussee. Deze grotendeels Nederlandse entiteiten opereerden ten dele los van de politiekorpsen maar werkten er vooral ook mee samen, en droegen op allerhande wijzen mankracht, expertise, materieel en gelden aan, waarmee eilandelijke korpsonderdelen werden ondersteund. De politiekorpsen op zich lukten het vooralsnog niet om zich dusdanig te ontwikkelen, dat de eilanden zonder die ondersteuning zou kunnen.

Zélf reageerden de eilanden op de uiteenlopende problemen, waaronder die in het politiewezen, door een rigoureuze staatkundige verandering te bepleiten. Die kon per 10 oktober 2010 inderdaad worden gerealiseerd. Naast Aruba werden Curaçao en St. Maarten autonome landen in het Koninkrijk, terwijl Bonaire, Saba en St. Eustatius een directer onderdeel van Nederland werden. Dit bracht een grondige herziening van het politiewezen van de eilanden met zich mee. Met de ver doorgevoerde decentralisatie trok Nederland nog meer ‘gemeenschappelijke’ politietaken naar zich toe. Met 10-10-’10 kwamen de politiekorpsen op de Nederlands-Caribische eilanden als het ware in een Nederlandse inbedding te liggen.

De Nederlands-Caribische eilanden hebben eigen politiekorpsen, maar vooralsnog een gemeenschappelijk politieel ‘framework’ van krachtige Nederlandse snit. Gewezen hoofdinspecteur E.A. ‘Kojak’ Josepha toonde zich, inmiddels al enkele jaren met pensioen, zeer verbolgen over deze ontwikkelingen. Vertwijfeld vroeg hij zich in een Papiamentstalig ‘schotschrift’ af of de eilanden weer in koloniale verhoudingen terugvielen. Naar beide partijen haalde hij uit, zowel naar Nederland als naar zijn eigen zes eilanden. Die lieten het ‘staan op eigen benen’ ontsporen, waardoor er nu sprake zou zijn van ‘liggen op eigen achterwerk’: un berguensa nacional, een schande van nationale omvang. (Zie zijn Cuerpo policial Antias y Aruba; Di unda nos a bin y na unda nos ta, 2009.)

De ergernis is wel begrijpelijk en heeft de nodige retorische kracht, maar de verhoudingen zagen er in koloniale tijden toch echt anders uit. De praktijk is te weerbarstig gebleken om aan een dergelijk verlangen zonder meer invulling te kunnen geven met de nieuwe staatkundige verhoudingen. Bovendien kan de Nederlandse betrokkenheid wel eens minder in strijd zijn met de verlangde zelfstandigheid dan het oogt. Het valt tenslotte moeilijk te ontkennen dat de eilandelijke autonomie, als een fregat op de werf, de Nederlandse schraging wel kunnen gebruiken. Er is weinig verbeelding voor nodig wat de consequenties zijn van het wegslaan van de schoren.

Dit is de laatste aflevering van bewerkte fragmenten uit: Aart G. Broek, Geschiedenis van de politie op de Nederlands-Caribische eilanden, 1839-2010; geboeid door macht en onmacht, dat eind november verschijnt bij uitgeverij Boom in Amsterdam (ca. 325 pp., gebonden, geïllustreerd, ISBN: 9789461055439).

Medisch

Kaakabces

Tekst: Wouter Mol

Een kaakabces is een ophoping van pus in of rond de pulpa – de levende kern van tanden en kiezen – van tand of kies. Een abces ontwikkelt zich gewoonlijk ten gevolge van cariës waardoor de glazuurlaag van het element langzaam van buitenaf vernietigd wordt en het tandbeen wordt aantast waardoor bacteriën door kunnen dringen in de zachte kern, de pulpa. Uiteindelijk kan hier een abces ontstaan. De pulpa kan ook ontstoken raken als het element beschadigd wordt door een klap.

Een abces kan zich ook ontwikkelen ten gevolge van een tandvleesaandoening (Parodontitis). Deze kwaal wordt gewoonlijk veroorzaakt door de ophoping van plaque (een afzetting van voedseldeeltjes, speeksel en bacteriën) in een pocket, een ruimte die zich tussen element en tandvlees heeft gevormd.

Een abces kan erg pijnlijk zijn en ervoor zorgen dat tand of kies los gaat zitten.

De symptomen
De belangrijkste symptomen van een abces ontwikkelen zich geleidelijk aan:
– doffe pijn rond een of beide jukbeenderen;
– erge pijn bij aanraking, bijten en kauwen;
– beweeglijkheid van de aangetaste tand of kies;
– het vrijkomen van pus in de mond;
– rood gezwollen tandvlees ter plaatse van de pulpa.

Indien het abces niet behandeld wordt, zal er een kanaal ontstaan tussen het abces en de buitenkant van het tandvlees en kan zich een pijnlijke zwelling ontwikkelen. Als dit openbarst, komt de pus in de mond en neemt de pijn af. In sommige gevallen blijft het kanaal echter bestaan en wordt de zwelling chronisch; er komt dan regelmatig pus vrij. Als de ontsteking zich naar het omliggende weefsel verbreidt, kan het gezicht dikker worden en pijn gaan doen, en kun je koorts krijgen.

Bij verdenking van een abces moet je onmiddellijk de tandarts waarschuwen.

Wat kun je zelf doen?
Indien je niet direct bij de tandarts terecht kunt, kun je een pijnstiller als paracetamol proberen om de pijn te verlichten. Het spoelen van de mond met lauw water kan ook helpen tegen de pijn en kan ervoor zorgen dat het abces eerder openbarst. Barst het open, spoel dan de pus zo goed mogelijk weg met zout water.

Behandeling kaakabces
Een kaakabces moet zo snel mogelijk behandeld worden door een tandarts of een kaakchirurg. Er zal een sneetje worden gemaakt om de pus weg te laten vloeien. Daarna wordt het gat gereinigd. Er kan een dun buisje worden aangebracht dat de pus afvoert voor enkele dagen. Verder krijgt de persoon waarschijnlijk een antibioticum voorgeschreven. Later kan een wortelkanaalbehandeling geïndiceerd zijn. In sommige gevallen moet het element worden getrokken.

Dr. W.W. Mol is huisarts op Curaçao

Mens & Psyche

Uitstelgedrag

Uitstelgedrag, ook wel procrastineren genoemd, is het uitstellen van belangrijke zaken en daarvoor in de plaats tijd besteden aan dingen die u prettiger, leuker of minder lastig vindt.

Tekst: Milangela Plate

U komt vroeg (7 uur) aan op uw werk aan om in alle rust te werken aan een taak waarvan de deadline is genaderd. Nadat u uw computer aan heeft gezet, besluit u eerst een kopje koffie te gaan halen. Eenmaal achter uw bureau gaat u eerst uw e-mails checken, nieuwe maar ook oude waar u nog iets mee moet doen. Al lezende hoort u enkele collega's over de gang lopen. U kijkt op de klok en ziet dat het al 8 uur is. Plotseling denkt u weer aan de taak waarvoor u zo vroeg bent gekomen en u haalt betreffende stapel papieren uit de la. Een collega die net terug is aan vakantie komt naar u toe om te vertellen over de vakantie. Uw collega is zo enthousiast, dat u het niet over uw hart krijgt om te zeggen dat u nu toch echt aan het werk moet. U praat nog even met de collega en voor u het weet is het 9.15 uur. Eenmaal op uw kantoor, gaat de telefoon en uw baas vertelt dat u om 9.30 uur wordt verwacht bij een spoedvergadering. Om 12.00 uur komt u uit de vergadering en kunt u aan de slag, maar niet voordat u heeft geluncht. Om 14.00 uur begint u uiteindelijk aan die ene belangrijke taak.

Milangela Plate is psycholoog/gerontoloog met veel ervaring op het gebied van counseling, diagnostiek en training voor volwassenen en 60-plussers.
E-mail: milangela.plate@takecare.an

Velen herkennen zich waarschijnlijk wel in dit voorbeeld, maar weet u wat uw eigen signalen van uitstelgedrag zijn?

Signalen van uitstelgedrag
Het is belangrijk om uitstelgedrag eerst bij uzelf te (h)erkennen. Daarna kunt u immers pas onderzoeken wat de redenen zijn van uw gedrag en eraan werken.
Signalen van uitstelgedrag kunnen zijn:
• U vult uw dag met taken (van uw takenlijst) die geen hoge prioriteit hebben;
• U opent en leest herhaaldelijk dezelfde e-mail of notitie zonder meteen eraan te werken of te besluiten wanneer u eraan gaat werken;
• U gaat zitten om aan een belangrijke taak te werken en staat vrijwel direct weer op om naar het toilet te gaan, drinken te halen of e-mails te gaan checken;
• U laat een taak gedurende lange tijd op uw takenlijst staan, zonder er iets aan te doen, wetende dat het belangrijk is;
• U neemt regelmatig minder belangrijke taken van anderen aan en voert die uit, in plaats van werken aan belangrijke taken op uw takenlijst.

Overwinnen uitstelgedrag
Er zijn talrijke redenen waarom mensen uitstelgedrag vertonen. Het kan bijzonder zinvol zijn om te achterhalen waarom u uitstelt, want dan kunt u iets doen aan deze oorzaak. Enkele van de meest genoemde redenen zijn:

1. Zich overspoeld voelen door een taak. Wanneer u zich voor een berg werk geplaatst ziet en u niet weet waar te beginnen, dan kan dit erop duiden dat de taak te groot is en u deze eerst in haalbare deeltaken moet opdelen.
2. Veel afleiding in de omgeving. Onze moderne wereld met de vele technologieën, zoals e-mail, internet, social media, de befaamde BlackBerry, msn en televisie biedt zeer veel bronnen van afleiding. Verminder afleidingen voordat u aan een belangrijke taak begint: telefoon, msn of e-mailalert uitzetten, deur sluiten, et cetera.

3. (Faal)angst of onzekerheid: u gelooft bijvoorbeeld niet dat u het in u heeft om de taak succesvol te volbrengen, daardoor besteedt u liever tijd aan dingen waar u zich goed bij voelt of waarvan u zeker weet dat u ze (goed) kunt. Dit komt vaak voor bij mensen die perfectionistisch zijn.

4. Concentratieproblemen: werk in korte(re) tijdsblokken, neem vaker een hele korte pauze en beloon uzelf na elk afgeronde taak. Bijvoorbeeld: “Ik werk één uur aan een stuk aan een taak en laat me niet afleiden, daarna mag ik 15 minuten internetten.”

5. Persoonlijke problemen, zoals psychische klachten, financiële zorgen, relatie roblemen, ziekte, perfectionisme, laag zelfbeeld et cetera. Het is belangrijk deze belemmeringen te onderkennen en aan te pakken, bijvoorbeeld door een gesprek met de maatschappelijk werker op uw werk, uw huisarts, een psycholoog of vertrouwenspersoon.

6. Onvoldoende timemanagementvaardigheden of besluitvaardigheid. Hierbij kan het helpen om bijvoorbeeld dagelijks takenlijsten op te stellen, een dag en tijd te verbinden aan uw taken of te overleggen met anderen om prioriteiten vast te kunnen stellen. De vaardigheden om goed te plannen, organiseren en beslissingen te nemen is voor een deel aan te leren middels trainingen of cursussen.

7. Geen nee kunnen zeggen en onvoldoende onderscheid maken tussen urgente zaken en belangrijke zaken. Een collega komt gejaagd bij u langs en vraagt u zo snel mogelijk te werken aan een taak. U laat zich meeslepen door de gejaagdheid van uw collega en gaat direct aan de slag met de taak, zonder eerst vast te stellen of deze taak daadwerkelijk zo veel haast heeft dat u deze voorrang moet geven boven de taken die u reeds heeft liggen.

Als u tot slot tot de conclusie komt dat u dingen uitstelt, puur omdat u er geen zin in hebt, dan zit er niets anders op dan uzelf te motiveren om de taak zo snel mogelijk af te handelen. U kunt uzelf motiveren door uzelf eenvoudigweg te belonen, na afronding van een lastige taak. U kunt ook iemand anders vragen om zo nu en dan bij u na te vragen hoe ver u bent met de taak.

Een andere manier is om voor uzelf te bedenken wat de onplezierige kanten zijn van het uitstellen van de taak. Bedenk bovendien dat er 168 uur in een week zijn, waarvan u 56 uur slaapt, 40 uur werkt en dus nog 72 uur over hebt om aangenamere dingen te doen.

Kortom: uitstelgedrag overwint u door er bewust van te worden, te achterhalen waarom u een bepaalde taak uitstelt en vervolgens deze te ondernemen.

Verzorging

Een vette huid

Houd rekening met je huidtype. Alleen dan kun je werken aan een mooie en gezonde huid. Met huidtype bedoelen we niet het pigmentgehalte en de kleur van de huid, maar de vochtigheid en kwaliteit van de huid. Ieder huidtype vereist een andere manier van reiniging en verzorging.

Tekst: Shermine Rogers

De kenmerken van een vette huid
Een vette huid heeft karakteristieke eigenschappen en kenmerken. Sommige van deze eigenschappen en kenmerken kunnen overeenkomen met andere huidtypes, dus wanneer je in één of enkele van de onderstaande punten je eigen huid herkent, wil dat niet per se zeggen dat je een vette huid hebt. Een vette huid is:
• Vlekkerig van kleur
• Glimmend
• Olieachtig
• Vrij dik
• Verstoord qua vochtbalans
• Vatbaar voor ontstekingen, acne en puistjes
• Vaak ongezond van aanzien
• Voorzien van opvallende, grove poriën

Het reinigen van een vette huid
Door overproductie van de talgklieren ontstaan sneller ontstekingen zoals puistjes. Voor een vette huid is een goede en regelmatige reiniging daarom extra belangrijk.
• Reinig een vette huid zowel 's ochtends direct na het opstaan als 's avonds direct voor het slapengaan.
• Gebruik heet water en kleine hoeveelheden van een mild, antibacterieel reinigingsproduct met detergenten die talg oplossen. Zo open je de poriën en spoel je ze grondig schoon.
• Agressieve zeepproducten en alcohol zijn funest. Ze drogen de huid uit waardoor de talgklieren nog meer talg gaan produceren.
• Breng na het reinigen een milde, alcoholvrije lotion aan om de poriën te sluiten. Zo wordt extern vuil buitengesloten.
• Gebruik geen vette cosmetica.

Het verzorgen van een vette huid
Bij de verzorging van een vette huid komt veel kijken. Niet alleen de frequentie van verzorging is belangrijk, maar zeker ook de producten die je gebruikt.
• Gebruik een dagcrème, het liefst met UV-filter en in elk geval speciaal voor de vette huid.
• Oogcrème kun je bijna altijd gebruiken omdat de huid onder de ogen zelden te vet is.
• Voor nachtelijk herstel van de huid is een nachtcrème belangrijk. Ook de nachtcrème dient speciaal te zijn ontwikkeld voor de vette huid.
• Een regelmatig klei-, algen- en/of moddermasker kan een vette huid tegengaan.
• Neem op zijn tijd een vitamine B2 boost.
• Gebruik kleine beetjes rozenwater voor aanvullende verzorging.
• Het drinken van veel water en groene thee helpt afvalstoffen uit te drijven.
• Vet- en vochtabsorberende cosmetica helpen glanzende plekken te camoufleren.

Ga voorzichtig om met een vette huid. Krabben en knijpen bij puistjes en meeeters, werkt doorgaans averechts. Vuil dat vrijkomt en huid die wordt geopend lokt namelijk weer nieuwe ontstekingen uit.

Shermine Rogers is allround schoonheidsspecialiste, pedicure en nagelstyliste. Voor Ñapa verzorgt zij een rubriek over verzorging in de ruimste zin van het woord. Reacties: shermine_rogers@hotmail.com

Tentoonstelling Naspa

‘Fotografie meer ontwikkelen’

Every picture tells a story, vraag maar aan Otto Zalm. Hij is voorzitter en mede-oprichter van de Naspa, een vereniging voor fotografen op Curaçao en is bezeten van fotografie.

Tekst: Marja Berk Foto’s: Ken Wong en NASPA

“Ruim twintig jaar geleden besloten wij de Naspa (Netherlands Antilles Society Photographic Art) op te richten. We waren al met een groep fotografen bezig en het werd tijd voor een bundeling van krachten”, vertelt hij. Fotografie was in die tijd onderbelicht op het eiland, er werd eigenlijk geen aandacht aan geschonken. “Zeker als je het vergelijkt met nu, de hele fotowereld was anders. Er was nog geen digitale camera, dus voor het resultaat was je afhankelijk van je doka. Pas dan kon je zien of een foto goed gelukt was.” Fotograferen is het weergeven van een sfeer of een gevoel. Het is de kunst dit zo goed mogelijk met de foto te ‘vertellen’. De Naspa is dan wel een hobbyclub maar er wordt serieus met fotografie omgegaan. De club telt dertig leden, maar de helft is momenteel echt actief.

‘Expositie’

Op 6 november wordt er door de club een expositie georganiseerd, waar de mooiste foto’s te bewonderen zijn. “Het is eigenlijk geen expositie, want er hangen geen foto’s”, aldus Zalm. “De foto’s worden op een groot scherm geprojecteerd, met geluid en bewegende beelden. Muziek en interviews maken ook deel uit van het geheel en er zullen een aantal sprekers acte de présence geven.” Tijdens de opening zal gesproken worden door één van de leden, maar ook de bekende Luis Alcala del Olmo, afkomstig uit Puerto Rico, zal zijn portfolio uitleggen. Hij was degene die op pakkende wijze het verdriet van Haïti in beeld bracht. Zijn foto’s geven de wanhoop en de verwoesting van de aardbeving weer, op een manier die je niet snel vergeet. Luis vertelt tijdens dit evenement hoe hij deze dramatische foto’s maakte. Hij was de eerste fotograaf ter plekke. Tijdens het evenement wordt niet alleen de portfolio van Luis getoond, maar ook van twee andere fotografen: die van Otto Zalm zelf en van René Hoyer. De laatste heeft een geheel eigen visie op fotografie, het leunt een beetje aan tegen de fotojournalistiek.

Gedurende het twintigjarig bestaan van de club zijn er veel evenementen geweest. Eén van de grootste was een reizende tentoonstelling met meer dan 3000 foto’s. Deze werd tezamen met fotoclubs uit Sto. Domingo en Cuba georganiseerd en was een groot succes.
Wat probeert een professioneel fotograaf te vangen in een foto? “Dat ligt aan de fotograaf zelf. Voor mij persoonlijk is mijn fotografie surrealistisch georiënteerd. Ik gebruik fotografie als een middel om te laten zien wat zich binnen in mij afspeelt, daar is fotografie het perfecte middel voor. Ik heb beelden en ideeën die in feite niet bestaan maar door middel van mijn foto’s kan ik het toch laten zien. Dát is mijn motivatie: het onmogelijke mogelijk maken.” Zo heeft iedereen binnen de club zijn eigen motivatie.

De projectie op het scherm tijdens het evenement bestaat uit twee delen. Het eerste deel bestaat uit ingezonden werk van leden en zal worden becommentarieerd door een jury. “Dat is niet alleen heel leuk, maar de leden die hun werk hebben ingezonden kunnen op deze manier toetsen waar ze staan met hun foto’s. Wat ze nog kunnen verbeteren.” Zo’n evaluatie wordt jaarlijks binnen de club georganiseerd, maar dit keer kan iedereen meegenieten. “Het is ook voor andere mensen heel leerzaam om te zien hoe een en ander bijgeschaafd kan worden.” Dit eerste gedeelte wordt gecombineerd met het tweede gedeelte: de portfolio’s. Op deze manier vallen de eigen invalshoek en beweegredenen van elke fotograaf goed te zien. “Natuurlijk heb je ook diverse niveaus van fotograferen en iedereen heeft zijn eigen stijl.”

Wat wil de Naspa bereiken met dit evenement? “We willen graag dat mensen komen kijken, geïnteresseerd raken in de kunst van het fotograferen. Iedereen is van harte welkom. Daar zit echter wel een waarschuwing aan vast. Wij denken dat de tentoonstelling beter geschikt is voor mensen boven de 18 jaar. Fotografie is heel breed, indringend soms en kan schokkende beelden laten zien. Misschien niet zo geschikt voor het jongere publiek. Wij zien het liefst dat zij worden vergezeld door hun ouders.”
Een van de doelen van de Naspa is de fotografie te ontwikkelen op het eiland door het dichter bij de mensen te brengen. “Daarom hopen we dat zo veel mogelijk mensen komen kijken. Fotografie is zo fascinerend en je kunt er zo veel in leggen.” Veel activiteiten van de club hangen dan ook tegen educatie aan. Als lid van de FIAP beweegt de Naspa zich wereldwijd. “De FIAP”, verduidelijkt Zalm, “is een wereldorganisatie voor fotografie en staat voor Fédération Internationale de l’Art Photographique. De oorsprong ligt in België. Daar zijn we sinds 1991 bij aangesloten en door de FIAP hebben we een hoop geleerd. Het contact met fotografen over de hele wereld wordt op deze manier versimpeld. Dat maakt het voor ons ook gemakkelijk om in contact te komen als we een activiteit organiseren.” Bij sommige tentoonstellingen van de Naspa waren dan ook fotografen uit Japan, Argentinië, Nederland en Cuba aanwezig. Dankzij de FIAP. “Die FIAP is echt onze foto-universiteit, we leren enorm veel van deze federatie. Bovendien laten zij ons deelnemen aan fotosalons. Dat zijn activiteiten waarbij fotografen ook prijzen kunnen winnen. Een soort World Press Photo.” De Naspa krijgt een honderdtal uitnodigingen per jaar met betrekking tot deelname aan activiteiten over de hele wereld. In de catalogus die daarvoor wordt uitgegeven staan ook de deelnemers vermeld; het maakt het contact leggen eenvoudig. Maar niet alleen dat. “Het is geweldig om te zien hoe er over de hele wereld wordt gefotografeerd met een diversiteit aan onderwerpen en manieren van weergave.”
Zalm studeerde bouwkunde en is momenteel projectleider bij Pietermaai Smal, maar hij verliest zich al jaren in de fotografie. “Vroeger had ik een automatische doka”, grinnikt hij, “maar die doet uiteraard geen dienst meer. Ik heb wel alles bewaard, het is zo langzamerhand echt antiek geworden.”

Wie geïnteresseerd is in fotografie kan zich eenvoudig aanmelden bij de Naspa. “We hanteren een informele procedure. Je loopt gewoon een tijdje mee zodat wij de startpositie kunnen inschatten. Na een aantal maanden ben je gewoon lid en kun je deelnemen aan alles wat wij organiseren. Ons jaarprogramma wordt aan alle leden per e-mail gestuurd; zo blijft iedereen goed en bijtijds op de hoogte van onze maandelijkse bijeenkomsten.” De Naspa gaat ook regelmatig op pad met haar leden. Zij zoeken een leuke locatie en dan worden er veel plaatjes geschoten. Die worden daarna met elkaar vergeleken.

Tentoonstelling: 6 november
Locatie: Cultureel Centrum Curaçao
Tijd: 19.00 tot 21.00 uur
Toegang: gratis.

Otto Zalm

Foto: Otto Zalm

Foto: Ivan Calmes

Foto: Rene Hoyer

Foto: Luis Alcala Del Olmo

Foto: Willem de Bode

Kinderboek over slavenopstand

Tula als superheld

De heldenstatus van Tula is vorig jaar door het Curaçaose Bestuurscollege bekrachtigd. Dat is exact 215 jaar nadat de grote slavenopstand van 17 augustus 1795 uitbrak. Bij de meeste Curaçaoënaars zou bij het horen van de naam Tula een belletje moeten gaan rinkelen.

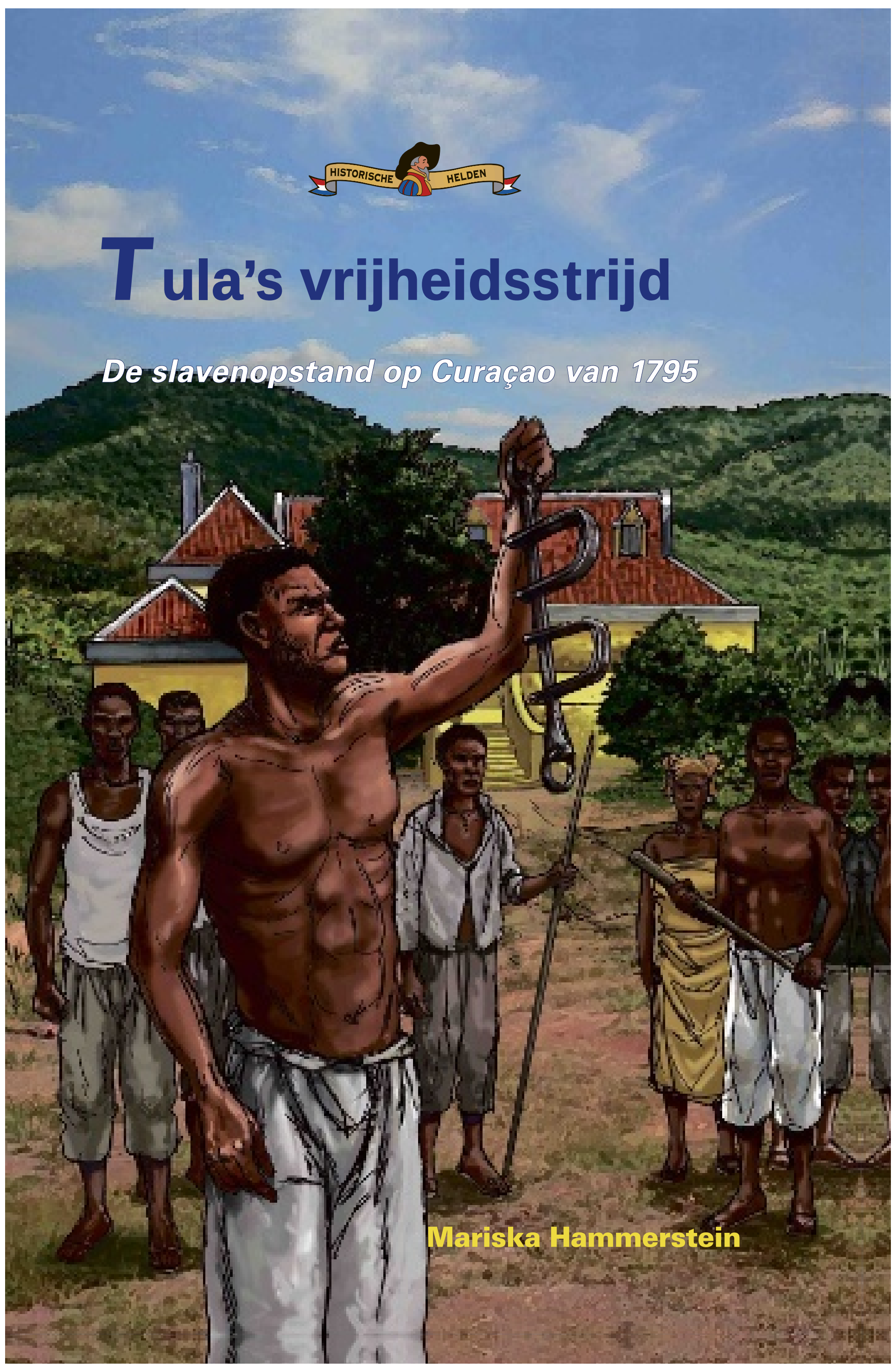

Tekst: Nelly Rosa

Onder leiding van Tula hebben tientallen slaven in 1795 geweigerd om aan het werk te gaan. Slaven van naburige plantages sloten zich bij de opstand aan. De slaven waren ontevreden over hun ellendige bestaan. In het diepste geheim hadden de slaven de opstand voorbereid.

De eerste slag met de koloniale troepen werd door de opstandelingen gewonnen. De daarop volgende confrontaties werden in het nadeel van de slaven beslecht. Op 31 augustus gingen de koloniale troepen over tot de finale aanval. Na dit laatste gevecht was de opstand neergeslagen. De leiders Tula, Bastiaan Karpata, Louis Mercier, Toussaint Louverture, Peter Wakao en nog een paar anderen geven zich niet over. Maar uiteindelijk werden zij door het koloniale gezag op gruwelijke wijze terechtgesteld.
Bij de meesten zijn bovenstaande feiten bekend. Tula's heldendaad heeft diverse toneelmakers, zangers en historici geïnspireerd. Lokale filmmakers hopen de held zelfs te exploiteren in het buitenland. En nu is er ook een kinderboek over de Curaçaose held op de markt verschenen.

Begrijpelijk
De Nederlandse schrijfster Mariska Hammerstein dook in de archieven en versimpelde de Middelnederlandse teksten naar heldere taal, begrijpelijk voor kinderen. Het boek 'Tula's vrijheidsstrijd' maakt deel van de serie historische helden van de Nederlandse uitgeverij SWP. In deze serie worden bekende en onbekende personen die uitblinken door moed uitgelicht. De meesten hebben echt bestaan en sommige hoofdpersonen zijn gebaseerd op historische gegevens, zoals Tula. De historische figuren beslaan de verschillende canonvensters die door het Nederlandse ministerie van Onderwijs als 'vanzelfsprekende bagage' en als een 'inspirerend fundament' worden geacht en waaraan vanaf het basisonderwijs gewerkt moet worden. Daar hoort ook de geschiedenis van de voormalige koloniën onder.

Dit boek volgt vrij waarheidsgetrouw de archiefdocumenten. De auteur permitteert zich vrij weinig vrijheden. Daardoor blijven discussies over feitelijke onjuistheden beperkt. De schrijfster heeft met name de inspiratie van de opstand in Frans St. Domingue (Haïti) als uitgangspunt genomen. Net als de slaven daar vochten de opstandelingen voor vrijheid, gelijkheid en broederschap. Dat aspect is vaak onderbelicht. Tula is geen rebel of moordenaar, maar volgens Hammerstein een superheld die ten strijde trok tegen onrecht.

Daarom eindigt het boek met een positieve noot. We moeten hoe dan ook verder. Dat zou je ook kunnen doortrekken naar het heden. Afstammelingen van Afrikaanse slaven en blanke kolonialisten moeten het samen zien te rooien om van Curaçao het beste te maken. Daardoor is het boek niet alleen een informatieboekje, maar ook een handvat om kinderen na te laten denken over rechtvaardigheid en gelijke rechten. Op de achterflap mag Tula volgens de schrijfster dan ook worden vergeleken met iemand als Nelson Mandela, die twintig jaar lang vocht tegen de Apartheid in Zuid-Afrika.

Titel: Tula's vrijheidsstrijd
Auteur: Mariska Hammerstein
Uitgever: SWP

Culturele Agenda

Kunst & exposities

Perseveransia
In Galeria Kas di Kultura is t/m 18 November de expositie 'Perseveransia' te bezichtigen met werken van Cola Debrot Prijs winnares Norva Sling en haar leerlingen. De Galeria is open door de weeks van 9.00 – 12.00 en van 14.00 – 16.30 uur.

Naspa
Op zondag 6 november 2011 presenteert NASPA (Netherlands Antilles Society for Photographic Art) een 'digitale expositie' onder de titel Best Of Photography 2011 van 19.00 tot 21.00 uur in het Cultureel Centrum Curacao te Emmastad. Zie ook het artikel op pagina 5 van deze Ñapa.
Entree is gratis en alleen voor volwassenen boven 18 jaar.
Meer informatie: Otto Zalm, tel. 524-5511, email otto.zalm@cura.net of Mike Balentina, tel. 563-0595, email mikeybal@onenet.an

MonArt Gallery
In MonArt Gallery in het Rif Fort is de expositie 'Being' te bezichtigen met schilderijen en foto's van Ariadne Faries.
Voor meer informatie: www.monartgallerycuracao.com of 462.2977.
Na de expositie van Ariadne Faries volgt een expositie met werk van Margo Nelissen, Alfonso de Windt en Carl Ariza.
Op 18 november vindt er een kunstveiling plaats in samenwerking met Rotary Willemstad en kunstenaar Marcel van Duijneveldt.
December is voor het derde jaar op rij gereserveerd voor een grote sieradenexpositie en een tentoonstelling met foto's van Nikita Noordstar.

Meer informatie: MonArt Gallery, Rif Fort Otrobanda. Tel. 462-2977
Openingstijden: Maandag t/m zaterdag van 9.00 tot 19.00 uur (non stop)
www.monartgallerycuracao.com

Jan Henderikse
Tot 19 november is in Landhuis Bloemhof de tentoonstelling 'Plaka Pa N'Kaba' (geld raakt niet op) met werken van Jan Henderikse te bezichtigen. De expositie bestaat uit mixed media-werk en collages van oude Antilliaanse munten. Tevens is Jan Henderikse's monografie Acheiropoieta weer verkrijgbaar

Dans & Theater

Bululu den Talkshow
Rudolf Crispulo komt met een nieuwe voorstelling: 'Bululu den Talkshow'. Wiels vs Kenepa.
Zaterdag 5 november 21.00 uur
Zondag 6 november 20.00 uur
Vrijdag 11 november 21.00 uur
Zaterdag 12 november 21.00 uur
Zondag 13 november 20.00 uur
Locatie: Teatro Luna Blou
Entree: Nafl. 27,50

Sanger di mi sanger su sanger
Familiedrama met heftige gevolgen. De cast bestaat uit La Tentashon Performing Arts Academy en theatergroep Pispein. Geschreven door Suhainy Serberie, winnaar van Festival Historia Nobo 2010. In samenwerking met Gibi Bacilio. Onder leiding van Albert Schoobaar, die bekend staat om zijn dramatische theaterstukken.
Zaterdag 5 november 20.00 uur
Zondag 6 november 19.00 uur
Locatie: La Tentashon
Entree: Nafl. 15,00

Film

Filmhuis: Rabbit proof fence
Waargebeurd verhaal over drie jonge Aborigine-meisjes, die samen wegliepen naar hun eigen families nadat ze in 1931 als gestolen generaties (kinderen van aboriginals die door de Australische regering zonder toesteming van de ouders werden weggehaald) in een instelling geplaatst werden. De film volgt de meisjes terwijl ze gedurende negen

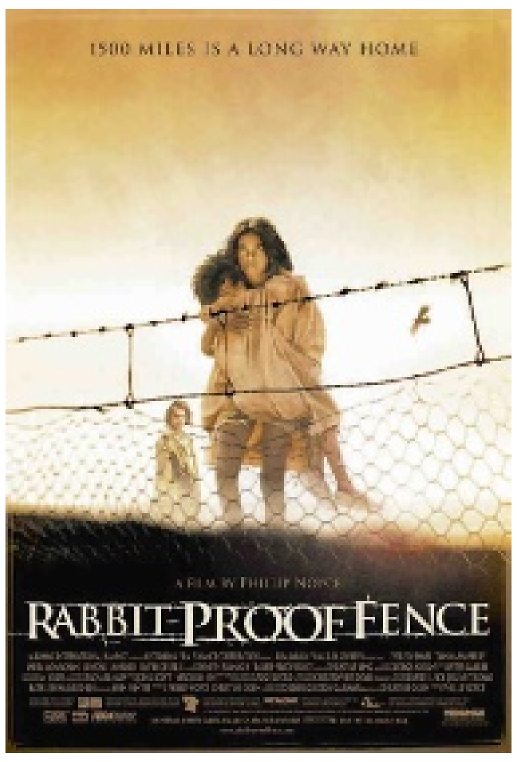

weken te voet 2400 km naar Jigalong trekken langs de Australische rabbit-proof fence, een afsluiting tegen de konijnen, die het land in twee deelt. Ze worden achtervolgd door een agent van de blanke overheid en door een Aborigine spoorzoeker. Gebaseerd op het boek Follow the rabbit-Proof Fence van Doris Pilkington Garimara, de dochter van een van de meisjes.
Donderdag 10 november 19.00 uur
Entree: leden Nafl. 2,50 (op vertoon van geldig bibliotheekpasje), niet leden: Nafl 5,-
Locatie: Auditorium Openbare Bibliotheek Scharloo
Taal: Engels, Nederlands ondertiteld
Vanaf 12 jaar
Meer informatie: 434 52 09 / filmhuisbibliotheek@gmail.com

Muziek

Jazz
Fundraising: Jazz ontmoet Curaçaose klanken: Op 6 november van 16.00 - 20.00 uur organiseert Fundashon Tayer Soshal in Landhuis Groot Santa Martha dit concert onder leiding van Dennis Aalse. 30 Muzikanten zullen jazz brengen, verweven met lokale muziek. Naast Dennis Aalse treden ook Grupo FOSHK, Grupo Kompèr, Grupo Karabela, Grupo Animashon Kultural, Karimbo, Típiko Pasa Bon, Maruja Boogaard, Kayla Ursula, Djuric Virginie en cultuurkenner Victor Bartolomeo op. Ook de Amerikaanse saxofonist Dean McCarthy levert zijn muzikale bijdrage. Fundashon Tayer Soshal biedt lichamelijk en verstandelijk gehandicapten een plek waar zij aan het werk kunnen (sociale werkplaats). Tijdens dit concert zullen zij onder meer fungeren als ober, gastvrouw, kok en schoonmaakpersoneel.
Kaarten zijn verkrijgbaar bij Mensing's Caminada, Tik Tak, Koko Loko en Beep Beep à 35 gulden. Voor meer info: Dulce Leonicia 864.7287, Demiana dos Santos Gonçalves 561.7923 of Indira Pablo 864.2969.

Caribisch feest Fortkerk
Op zaterdag 12 november om 20.00 uur organiseert het Cultureel Comité Fortkerk in de Fortkerk een benefietconcert. Een Caribisch feest met muziek uit onze regio: Gino Coelho (piano) en Igor Rivas (trompet) luisteren de avond op met hun weergaloze talent en virtuositeit in de akoestiekrijke Fortkerk. De opbrengst is deze keer bestemd voor een nieuwe stoeltjeslift die hard nodig is om bejaarden en personen die slecht ter been zijn toegang te kunnen verschaffen tot de wekelijkse kerkdiensten en de maandelijkse concerten.
Kaarten à 40 gulden zijn verkrijgbaar bij Mensing's Caminada en de Fortkerk.

Nieuw & opmerkelijk

Curacao Art Calender 2012
De Curacao Art Calender 2012 met aquarellen van Herman van Bergen - afbeeldingen van karakteristieke steegjes, statige monumenten en eenvoudige woningen in Punda, Otrobanda, Pietermaai en Scharloo, etc. - is uit en te verkrijgen bij MonArtGallery en Mensing's Caminada en in Nederland via karin_vanbergen@hotmail.com.

Dutch Caribbean Art Diary 2012
De Dutch Caribbean Art Diary 2012 is uit: 74 toonaangevende kunstenaars deden mee, afkomstig uit Curaçao, Aruba, Sint Maarten, Bonaire, Sint Eustatius, Saba, Suriname en, voor het eerst, Barbados. De elfde editie is uitgevoerd met een appelgroene canvas kaft en bevat net als in voorgaande jaren de beknopte cv's van de deelnemende kunstenaars en gegevens van de belangrijkste musea en galerieën voor moderne kunst, waarmee het weer een onmisbaar naslagwerk is geworden voor liefhebbers van de Caribische kunst. Het is verkrijgbaar in de Curaçaose galerieën en boekhandels voor 45 gld. In Nederland via karin_vanbergen@hotmail.com.

Kinderworkshop
Art2gether geeft op zaterdag 19 november weer een kinderworkshop van 10.00 – 12.00 uur. Iedere week is het mogelijk om bij Art2gether met schilderlessen te beginnen op de dinsdagochtend van 9.30 – 11.00 uur en woensdagavond van 19.30 – 21.00 uur.
Meer informatie: Astrid van Dorp, tel. 515-3141, www.art2gether.com

Noteert u alvast:

Driehoeksreis
Eind januari opent in het Curaçaosch Museum een overzicht van het grafisch werk van de Leidse kunstenaar Bert Kienjet die zich in zijn grafisch werk laat inspireren door de Dutch Caribbean. Hij bezocht Curaçao in 2000 voor het eerst. Sindsdien onderzoekt hij de overeenkomsten, maar zeker ook de kenmerkende verschillen tussen zijn eigen maatschappelijke achtergrond – met name zijn geboorte- en woonplaats Leiden – en de overzeese Koninkrijksdelen.
Hij kijkt vanuit zijn Noordwest-Europese roots, die teruggaan tot de 16de eeuw. Evenzeer kijkt hij vanuit zijn dagelijks bestaan als kunstenaar en als gemeentelijke beleidsambtenaar de hedendaagse Curaçaose samenleving en haar bijzondere geschiedenis. De samenhang tussen geschiedenis, cultuur en identiteit van beide samenlevingen is opzienbarend.
Het onderzoek naar die verwantschap heeft in 2010 en 2011 geleid tot een reeks etsen met de titel Driehoeksreis. De reeks bestaat uit tientallen portretten van 'personages' die de driehoeksreis bevolk(t)en. Deze reis van Europa via West-Afrika naar het Caraïbisch gebied en weer naar Europa werd in de 17e eeuw door de West-Indische Compagnie begonnen. Deze reis wordt door Kienjet als metafoor gebruikt voor de sociale, culturele en bestuurlijke beïnvloeding en banden tussen Westerse, Afrikaanse en Caraïbische culturen.
Soms betreft het personages die zich feitelijk op en tussen de drie continenten manifesteerden, soms gepersonifieerde cultuurdragers, soms bestaande figuren die een grote of kleinere rol spelen/gespeeld hebben in het grote geheel van cultuuroverdracht en identiteitsbevestiging. Door het groepsgewijs tonen van de portretten worden verhalen zichtbaar, wordt een hernieuwd combineren en vergelijken mogelijk. Een moreel oordeel over de impact van de driehoeksreis op de huidige samenleving laat Kienjet daarbij aan de kijker over. In het Curaçaosch Museum zal de serie Driehoeksreis in zijn geheel getoond worden.
Vanaf 21 oktober, vrijdags zes weken lang, alvast een voorproefje van dit bijzondere kunstwerk op Caraïbisch Uitzicht, voorzien van korte onderschriften door Kienjet zelf.

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com

Zelfbeschikkingsrecht BES-bevolking

Bonaire, Sint Eustatius en Saba hebben net hun eerste verjaardag als openbare lichamen achter de rug, maar de rijksvertegenwoordiger signaleert onder de plaatselijke bevolking onvrede over de statuswijziging. Deze onvrede brengt een manco in het integratieproces voor het voetlicht: zoals de zaken er nu voorstaan, voldoet de integratie niet aan de eisen van het internationale dekolonisatierecht.

Tekst: Charlotte Duijf en Fred Soons. Deze tekst verscheen eerder in Tijdschrift Openbaar Bestuur, oktober 2011, Kluwer

Op 10 oktober 2010 werd het land 'Nederlandse Antillen' ontmanteld. Curaçao en Sint Maarten kregen de status van land binnen het Koninkrijk, vergelijkbaar met de status die Aruba al in 1986 verwierf. Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES-eilanden) werden openbare lichamen in de zin van artikel 134 van de Nederlandse Grondwet en integreerden in het Nederlandse staatsbestel.De ontmanteling van de Nederlandse Antillen markeert het einde van een situatie die niet ideaal was. In 1815 werden de zes eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen en Aruba in één kolonie verenigd. Als uitvloeisel hiervan werd de status van land binnen het Koninkrijk met de inwerkingtreding van het Statuut in 1954 aan een groep eilanden verleend die geen eenheid vormde of zou gaan vormen (1). Regelmatig werd beweerd dat 'de Nederlandse Antillen alleen in Nederland bestonden' (2). De eilanden verschillen cultureel sterk van elkaar. Verder vormen animositeit, wantrouwen en gevoelens van ondergeschiktheid aan Curaçao een rode draad in de geschiedenis van de Caribische koninkrijksdelen. Dit alles in ogenschouw nemend kwam de uiteindelijke desintegratie van de Nederlandse Antillen niet als een verrassing.

Onvrede over integratie

De BES-eilanden vormen nu bijna een jaar integraal onderdeel van Nederland. Vooralsnog lijkt de bevolking van de eilanden niet onverdeeld enthousiast over de consequenties van deze nieuwe status. De rijksvertegenwoordiger voor de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba signaleerde dit in zijn Voorjaarsrapportage 2011: 'Dat de transitie van de drie eilanden in technisch opzicht tamelijk soepel is verlopen, wil niet zeggen dat de Bonairianen, Statianen en Sabanen de nieuwe staatkundige structuur in het hart hebben gesloten. Veel gehoord zijn klachten over het verlies van eigen identiteit en cultuur, toestroom van Nederlanders uit West-Europa en de vrees steeds minder te zeggen te krijgen over het reilen en zeilen op het eigen eiland. Het algemene gevoel laat zich kenschetsen als: ´Er is teveel veranderd, in een te kort tijdsbestek.´ Het vertrouwen in de nieuwe toekomst als onderdeel van Nederland is pril en kwetsbaar.' (3)

Deze gevoelens van onvrede komen geenszins uit de lucht vallen. Al voor de ontmanteling van de Nederlandse Antillen waren er signalen dat burgers en vertegenwoordigers van de BES-eilanden enkele consequenties van de koninkrijkshervormingen niet zonder protest zouden accepteren.

Het uitgangspunt van de Aanpassingswet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba was in eerste instantie helder: om het proces soepel te laten verlopen zou de Nederlands-Antilliaanse wetgeving voorlopig blijven gelden. Geleidelijk zou deze door Nederlandse wetgeving worden vervangen, al zou op terreinen waarop de eilanden zich wezenlijk van het Europese deel van Nederland onderscheiden, een uitzondering gemaakt kunnen worden (4). Dit komt overeen met de afspraken die Nederland en de BES-eilanden in 2006 maakten. (5)

Toen de overgrote meerderheid van het Nederlandse parlement in april 2010 met een amendement instemde om te verzekeren dat euthanasie, abortus en het homohuwelijk na de integratie ook in de Caribische delen van Nederland mogelijk zouden worden, tekenden de vertegenwoordigers van de BES-eilanden protest aan. Op Sint Eustatius waren deze protesten het meest prominent, de Eilandsraad nam daar unaniem een motie aan tegen de invoering van deze 'antisociale wetten' (6). Ingevolge de geamendeerde Aanpassingswet zou de Nederlandse abortuswetgeving voor 10 oktober 2011 op de BES-eilanden van kracht moeten zijn. Een jaar later zullen ook euthanasie en homohuwelijk wettelijk mogelijk worden (7). De kritiek hierop is op de BES-eilanden nog niet verstomd. Op Bonaire gaan stemmen op voor een referendum over de invoering van 'gevoelige' wetgeving (8). Ook de Statianen benadrukken dat met name het homohuwelijk te vroeg komt. (9)

Internationaal zelfbeschikkingsrecht

Voorstanders van de invoering van de huidige Nederlandse wetgeving over abortus, euthanasie en het homohuwelijk op de BES-eilanden hebben aangevoerd dat dit een onvermijdelijke consequentie is van de feitelijke integratie van de BES-eilanden in het land Nederland. Los van de vraag of dit inderdaad onvermijdelijk is, wordt er een cruciaal aspect van de staatkundige hervorming over het hoofd gezien: de positie die de BES-eilanden momenteel in het Nederlandse staatsbestel innemen vindt onvoldoende basis in een vrije keuze van de plaatselijke bevolking voor integratie. Daarmee staat de huidige situatie op gespannen voet met het internationaal dekolonisatierecht.

De verplichting om het zelfbeschikkingsrecht in acht te nemen vloeit voort uit het internationaal gewoonterecht, mede ingevuld door belangrijke resoluties van de Verenigde Naties, alsmede uit internationale burgerrechtenverdragen. Het recht op zelfbeschikking in de koloniale context heeft zich met name uitgekristalliseerd in de resoluties 1514 (XV), 1541 (XV) en 2625 (XXV) van de Algemene Vergadering van de VN (10). De eerstgenoemde resolutie geeft als hoofdlijn aan dat overzeese entiteiten zonder zelfbestuur zo snel mogelijk zelfbesturend dienen te worden. De laatste twee resoluties schetsen de wegen waarlangs zelfbestuur verwezenlijkt kan worden. De meest voor de hand liggende optie is onafhankelijkheid, maar ingevolge de resoluties 1541 (XV) en 2625 (XXV) behoren ook vrije associatie en integratie tot de mogelijkheden, mits de bevolking er vrijelijk en bewust voor heeft gekozen. Hetzelfde geldt voor iedere andere politieke status, zo voegt resolutie 2625(XXV) er nog expliciet aan toe.

De mogelijkheid voor een niet-zelfbesturend volk om vrij en vrijwillig een politieke toekomst te kiezen, vormt dus de essentie van het zelfbeschikkingsrecht. Dit blijkt onder andere uit de eerdergenoemde resoluties, alsmede uit het advies van het Internationaal Gerechtshof uit 1975 over de situatie in de Westelijke Sahara. (11) Vooralsnog geven juridische bronnen echter geen expliciet antwoord op de vraag hoe de wil van een volk moet worden vastgesteld. Hoewel het referendum als passend middel voor de verwezenlijking van het zelfbeschikkingsrecht is erkend, zijn andere methoden niet per definitie uitgesloten. Te allen tijde dienen evenwel de wensen van de (meerderheid van het) niet-zelfbesturend volk in de besluitvorming over de politieke toekomst centraal te staan. (12)

Dekolonisatie en het Koninkrijk

Sinds de inwerkingtreding van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden laait regelmatig de discussie op of er wel recht is gedaan aan het zelfbeschikkingsrecht van de Caribische rijksdelen, of deze internationaalrechtelijk wel als zelfbesturend kunnen worden aangemerkt. De voormalige koloniën in de Caraïben werden in 1954 niet onafhankelijk. Voorzien werd in een koninkrijksverband van drie autonome landen, die elk hun eigen belangen en op voet van gelijkheid gezamenlijke belangen zouden behartigen (Suriname was van 1954 tot 1975 het derde land binnen het Koninkrijk). Deze koninkrijksconstructie is niet te kwalificeren als vrije associatie of integratie, zoals beschreven in de resoluties 1541 (XV) en 2625 (XXV). Vrije associatie impliceert onder andere dat de geassocieerde entiteiten hun eigen grondwet zonder inmenging van buitenaf kunnen vaststellen. Ingevolge artikel 44 van het Statuut dienen de Caribische koninkrijkslanden bepaalde wijzigingen van hun staatsregelingen ter instemming aan de koninkrijksregering voor te leggen, waarin Nederland het overwicht heeft.

Ook van integratie was in 1954 geen sprake. Het Statuut werd destijds door drie autonome landen tot stand gebracht. In koninkrijksaangelegenheden - defensie, nationaliteit, buitenlands beleid - komen de landen in de koninkrijksregering samen. Op andere terreinen verzorgen de landen evenwel hun eigen wetgeving en beleid. Sociale, culturele en economische verschillen worden in het Koninkrijk te groot geacht om van een vorm van integratie te kunnen spreken. (13) Integratie van drie eilanden in één van de Koninkrijkslanden, zoals gebeurde in 2010, is een novum in de geschiedenis van het Koninkrijk.

Het Koninkrijk is een staatsvorm *sui generis*. Ingevolge resolutie 2625 (XXV) levert dit niet noodzakelijkerwijs strijd met het dekolonisatierecht op. Iedere politieke status, mits vrijelijk en bewust gekozen, is immers in principe geoorloofd. Daar wrong de schoen, aangezien het Statuut niet door bindende referenda in Suriname en de Nederlandse Antillen werd voorafgegaan. Suriname werd onafhankelijk in 1975 en daarmee zelfbesturend volgens internationaal recht. Hoewel eventuele ontevredenheid over het Statuut nooit tot heftige protesten van Antilliaanse zijde heeft geleid, is het twijfelachtig of de status van de Nederlandse Antillen ten tijde van de ontmanteling in 2010 aan de eisen van het internationale dekolonisatierecht voldeed.

Zelfbeschikkingsrecht eilanden

Dat het internationale zelfbeschikkingsrecht aan de voormalige koloniën van het Koninkrijk toekwam, namelijk de Nederlandse Antillen en - tot 1975 Suriname, is boven iedere twijfel verheven. De eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen (en Aruba) erkennen sinds 1973 elkaars zelfbeschikkingsrecht. Nederland doet dit sinds 1981, ondanks aanvankelijke onwil. Deze erkenning sprak vanuit het dekolonisatierecht niet vanzelf en roept vragen op over de status van het zelfbeschikkingsrecht van de eilanden onder internationaal recht.

Het non-disruptiebeginsel bepaalt dat de grenzen van de (voormalige) kolonie maatgevend zijn voor de vraag wie het zelfbeschikkingsrecht mag uitoefenen (14). Daarmee kwam het zelfbeschikkingsrecht oorspronkelijk aan de Nederlandse Antillen toe, inclusief Aruba. Het non-disruptiebeginsel is echter geen absoluut gegeven, zoals blijkt uit de internationale praktijk. De VN heeft regelmatig (stilzwijgend) geaccepteerd dat entiteiten zich van kleinere, niet-zelfbesturende eilandgebieden afscheidden. (15)

De erkenning van het zelfbeschikkingsrecht van de bevolking van elk der eilanden was ingevolge het non-disruptiebeginsel geenszins verplicht, maar heeft wel internationaalrechtelijke consequenties. Nederland noch de eilanden kunnen zich sindsdien op het non-disruptiebeginsel beroepen of het bestaan van zelfbeschikkingsrecht van een der eilanden ontkennen. Dit zou strijdig zijn met het internationaalrechtelijke beginsel van goede trouw.

Met de erkenning van het zelfbeschikkingsrecht in de jaren '70 en '80 was in feite het startschot gegeven voor de desintegratie van de Nederlandse Antillen. Aruba verliet in 1986 het Nederlands-Antilliaanse staatsverband en werd een apart land binnen het Koninkrijk. De overblijvende eilanden zouden echter geen eenheid gaan vormen. De eerder genoemde verschillen tussen de eilanden en daaruit voortvloeiende conflicten bleken te groot om het Nederlands-Antilliaanse staatsverband in leven te houden.

De uiteindelijke ontmanteling werd door het referendum op Sint Maarten in 2000 ingeluid, waarbij bijna zeventig procent van de stembusgangers voor een status als koninkrijksland stemde. Op de andere eilanden, Sint Eustatius uitgezonderd, stemde een meerderheid van de stembusgangers eveneens voor een toekomst buiten het Nederlands-Antilliaanse staatsverband. In 2010 was de ontmanteling een feit en kreeg ieder eiland een eigen status. Ingevolge het zelfbeschikkingsrecht zou de status van elk der eilanden op een vrije en vrijwillige keuze van de bevolking gebaseerd moeten zijn. Het ontmantelingproces in ogenschouw nemende, geldt dit niet voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

De referenda BES-eilanden

In 2004 en 2005 werden op de BES-eilanden over de staatkundige toekomst referenda gehouden. Op Bonaire en Saba sprak de meerderheid van de stembusgangers zich uit voor directe (constitutionele) banden met Nederland. Op Sint Eustatius opteerde een meerderheid van de stembusgangers voor wat lokale politici bestempelden als de veiligste optie: deel blijven uitmaken van een Nederlands-Antilliaans staatsverband nieuwe stijl. (16)

De referenda kunnen niet worden beschouwd als een uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht waarop de nieuwe status van de eilanden gebaseerd kan worden. Dit gaat onmiskenbaar op voor Sint Eustatius, waar een duidelijke minderheid zich voor hechtere banden met Nederland uitsprak. Hetzelfde geldt voor Saba en Bonaire, waar de meerderheid van de stembusgangers wel voor een directe (constitutionele) band met Nederland koos. Ingevolge resolutie 1541 (XV) dient integratie het resultaat te zijn van een vrije keuze van een volk dat volledig op de hoogte is van de gevolgen van de gekozen statuswijziging.

In 2004 was nog volstrekt onduidelijk wat een 'directe (constitutionele) band' zou gaan inhouden. De geschiedenis van het Koninkrijk der Nederlanden biedt geen voorbeelden van een dergelijke status. Naar de gevolgen van hun keuze konden de Sabanen en Bonairianen in 2004 dus slechts gissen. De voorlichting die de Raad van State in 2006 over de hervorming van de staatkundige verhoudingen gaf, bood geen duidelijkheid. De Raad stelde voor de BES-eilanden voorlopig de status van openbaar lichaam (artikel 134 Grondwet) toe te kennen, wat neerkomt op integratie in het Nederlandse staatsbestel. Vervolgens werd een dergelijke band gekwalificeerd als vrije associatie (17). Dit is opmerkelijk, gezien de eis dat geassocieerde entiteiten onder andere zonder inmenging van buitenaf hun eigen grondwet moeten kunnen bepalen. Het is evident dat een openbaar lichaam van Nederland deze bevoegdheid niet zal krijgen.

De commotie die op de BES-eilanden ontstond, toen het Nederlandse parlement eerder gemaakte afspraken dusdanig amendeerde dat ook wetgeving over abortus, euthanasie en homohuwelijk versneld zal worden ingevoerd, toont aan dat de bevolking van de BES-eilanden zich pas aan de vooravond van de ontmanteling volledig realiseerde wat de nieuwe status zou gaan inhouden. Dit was dan ook het uitgelezen moment geweest om de integratie aan referenda te onderwerpen. Dat gebeurde niet en daardoor ontbeerde de nieuwe status van de BES-eilanden ten tijde van de ontmanteling van de Nederlandse Antillen internationale legitimiteit.

Bonaire en het mislukte referendum

Op Bonaire werd een referendum verschillende keren uitgesteld. Ruim twee maanden na de ontmanteling, op 17 december 2010, kregen de Bonairianen de vraag voorgelegd of zij het ermee eens waren dat hun eiland een openbaar lichaam is geworden in de zin van artikel 134 van de Nederlandse Grondwet. Het referendum werd grotendeels door meningsverschillen tussen Bonairiaanse politici overschaduwd (18). Uiteindelijk stemde bijna 88 procent van de stembusgangers tegen de nieuwe status. De uitkomst werd echter ongeldig verklaard, aangezien slechts 34 procent van de stemgerechtigden een stem had uitgebracht (30.08% van het Bonairiaanse electoraat stemde tegen integratie, 4.08% voor, 65.82% bracht geen stem uit). (19)

Het referendum op Bonaire toonde aan dat minstens 30 procent van de Bonairianen zich niet kon vinden in de nieuwe status van het eiland. Dit is, vanuit internationaalrechtelijk perspectief, geen probleem als blijkt dat de overige zeventig procent de integratie wel goedkeurt. Het is echter hoogst onzeker of dit het geval is. De suggestie van minister Donner van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties dat de thuisblijvers beschouwd kunnen worden als voorstanders van integratie, dient daarom verworpen te worden. (20) Een keuze voor integratie kan verstrekkende gevolgen hebben. Prudentie is geboden en daarom schrijft internationaal recht voor dat integratie het resultaat dient te zijn van een vrije keuze, waarbij het volk volledig op de hoogte is van de gevolgen van integratie. Het adagium 'wie zwijgt stemt toe' is hier dan ook niet op zijn plaats.

Een mandaat van het volk?

Een referendum is erkend als passend middel voor de verwezenlijking van het zelfbeschikkingsrecht. Zoals eerder aangegeven zijn andere methoden echter niet per definitie uitgesloten. Er is dan ook betoogd dat de bewoners van de BES-eilanden hun gekozen vertegenwoordigers een mandaat hebben gegeven om onderhandelingen over een nieuwe status te voeren en dat de uitkomst de wil van het volk reflecteert. Het is duidelijk dat de Statianen dit mandaat in ieder geval niet hebben gegeven. Voor Bonaire en Saba valt moeilijk in te zien hoe een keuze voor 'directe (constitutionele) banden' de volksvertegenwoordiging een mandaat biedt om tot integratie te komen. In 2004 was onduidelijk wat deze keuze voor consequenties zou hebben.

Het onderhandelingsproces leidde tot integratie, maar had evenzogoed in een meer autonome status voor de BES-eilanden kunnen uitmonden. Integratie heeft verregaande consequenties en daarom had het onderhandelingsresultaat aan de bevolking voorgelegd moeten worden. Een voorbeeld hiervan is de statuswijziging van Curaçao. Onderhandelingen hadden geleid tot een status die minder autonoom was dan een groot deel van de Curaçaoënaars had verwacht. Het onderhandelingsresultaat werd in een referendum aan de bevolking voorgelegd, waarbij een krappe meerderheid van de stembusgangers voor staatkundige hervormingen stemde. Hiermee werd recht gedaan aan het zelfbeschikkingsrecht van de Curaçaoënaars.

Zoals de zaken er nu voorstaan is de integratie van de BES-eilanden in strijd met het zelfbeschikkingsrecht van de Bonairianen, Statianen en Sabanen. Dit is een internationaalrechtelijk deficit dat weggenomen dient te worden. De evaluatieperiode die binnen nu en 10 oktober 2015 zal plaatsvinden en waarin een definitieve status voor de eilanden gekozen zal worden, biedt hiertoe een uitgelezen kans. Nederland zal, in samenspraak met de plaatselijke vertegenwoordigers, moeten investeren in een eerlijke, zorgvuldige en langdurige voorlichtingscampagne, zodat Bonairianen, Sabanen en Statianen in referenda tot weloverwogen keuzes kunnen komen. De referenda zullen tijdig moeten plaatsvinden, in ieder geval vóór definitieve beslissingen over de status van de eilanden worden genomen.

Vervolg (incl. noten) op pagina 8

Zelfbeschikkingsrecht (vervolg)

Rol van zelfbeschikkingsrecht
Nederland dient zich echter te realiseren dat het zelfbeschikkingsrecht een rol zal blijven spelen in de relatie met de BES-eilanden, ook wanneer uiteindelijk een structuur wordt gevonden waarin de plaatselijke bevolking zich kan vinden. Dit geldt voor het externe aspect van het zelfbeschikkingsrecht, dat de Bonairianen, Statianen en Sabanen in staat stelt de internationale status van hun eilanden te bepalen. Nederland heeft bij monde van voormalig staatssecretaris Bijleveld van Koninkrijksrelaties immers duidelijk gemaakt, dat de BES-eilanden ook na integratie het recht hebben een toekomst buiten het Koninkrijk te kiezen of zich aan te sluiten bij een van de andere landen in het Koninkrijk. (21)
Het zelfbeschikkingsrecht kent echter ook een intern aspect, dat betrekking heeft op de positie van de eilanden binnen het Nederlandse staatsbestel. Dit betekent niet alleen dat de Bonairianen, Statianen en Sabanen het recht hebben vertegenwoordigd te zijn in en deel te nemen aan de Nederlandse democratische besluitvormingsprocessen, maar ook dat zij hun eigen identiteit mogen waarborgen. (22)
Volgens de huidige plannen zal in beginsel op termijn alle Nederlandse wetgeving op de BES-eilanden worden ingevoerd. Uitzonderingen hierop zullen worden gemaakt als de onderscheidende karakteristieken van de BES-eilanden dit noodzakelijk maken. Vooralsnog lijken vooral sociaaleconomische verschillen tussen het Caribische en Europese deel van Nederland een rol te spelen bij de afweging welke wetgeving op de eilanden wordt ingevoerd. Met het oog op het zelfbeschikkingsrecht zouden echter ook culturele verschillen in overweging moeten worden genomen. Een zekere terughoudendheid bij de invoering van wetgeving die zeer gevoelig ligt op de eilanden, bijvoorbeeld over abortus, euthanasie en het homohuwelijk, zou dan ook op zijn plaats zijn.

Besluit
Integratie dient gefundeerd te zijn op de vrije en weldoordachte keuze van een volk, zo schrijft het internationale dekolonisatierecht voor. In het geval van integratie van de BES-eilanden ontbreekt deze fundering. Het is daarom noodzakelijk dat Bonairianen, Statianen en Sabanen alsnog geconsulteerd worden. Dit is niet alleen een plicht die uit het internationale recht voortvloeit, het is ook een noodzakelijke voorwaarde voor werkbare verhoudingen op lange termijn tussen Nederland en de BES-eilanden. Krachttermen als 'annexatie' worden al door vertegenwoordigers van de eilanden gebezigd. (23) Ook is er kritiek op het tempo waarmee Nederlandse wetgeving wordt ingevoerd. (24) Onder dergelijke omstandigheden is de wens van de Nederlandse regering om de Caribische delen van Nederland 'tot een succes te maken', zoals aangegeven in de kabinetsvisie op het Koninkrijk van 15 juli 2011, moeilijk te verwezenlijken. (25)

Noten:
1. Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, Rijkswet van 28 oktober 1954 (Stb.. 503; PB 121).
2. L. de Jong, Implosie van de Nederlandse Antillen, Justitiële Verkenningen, jrg. 35, nr. 5, 2009, p. 11.
3. Rijksvertegenwoordiger voor de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, Voorjaarsrapportage 2011, p. 1.
4. Kamerstukken II 2008/09, 31 959, nr. 3, memorie van toelichting, p. 2-3.
5. Slotverklaring miniconferentie over de toekomstige staatkundige positie van Bonaire, Sint Eustatius en Saba, 10-11 oktober 2006, p. 2.
6. Sint Eustatius verzet zich tegen homohuwelijk, de Volkskrant, 21 april 2010.
7. Kamerstukken II 2009/10, 319 59, nr. 23, nr. 24, nr. 25.
8. Referendum komt eraan, Antilliaans Dagblad, 29 juni 2011.
9. Minister ontvangt delegatie St. Eustatius, 19 mei 2011.
10. General Assembly Resolution 1514 (XV), 14 december 1960; General Assembly Resolution 1541 (XV), 15 december 1960; General Assembly Resolution 2625 (XXV), 24 oktober 1970.
11. Western Sahara, Advies van 16 oktober 1975, ICJ Reports 1975, para. 55.
12. Note to the Secretary-General's Special Representative for Western Sahara regarding the question of a referendum, in United Nations Juridical Yearbook 2004, ST/LEG/SER.C/42), p. 372-373.
13. S. Hillebrink, The Right to Self-determination and Post-Colonial Governance: the Case of the Netherlands Antilles and Aruba, Den Haag:T.M.C. Asser Press 2008, p. 211-213.
14. Resoluties 1514 (XV) en 2625 (XXV). A. Cassese, Self-determination of peoples: A legal reappraisal, Cambridge: Cambridge University Press, 1995, p. 72-73.
15. P.J.G. Kapteyn, De Nederlandse Antillen en de uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht, Mededelingen der Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, afd. Letterkunde, nieuwe reeks, Vol. 45, No. 6, 1982, p. 15.
16. Kamerstukken II, 2008/09, 31 954, nr. 3, p. 3.
17. Voorlichting overeenkomstig artikel 18, tweede lid, van de Wet op de Raad van State inzake de hervorming van de staatkundige verhoudingen van de Antilliaanse eilanden binnen het Koninkrijk. Kamerstukken II 2006/07, 30 800, IV, nr. 3, bijlage.
18. Voortbestaan coalitie in gevaar door referendum, Radio Nederland Wereldomroep, 16 december 2010.
19. Kamerstukken II 2010/11, 31 568, nr. 83.
20. Handelingen II 2010/11, nr. 47, item 2, p. 18.
21. Handelingen I 2009/10, nr. 28, p. 1171.
22. D. Rai , Statehood and the Law of Self-Determination, Den Haag: Kluwer, 2002, p. 227-228, 278-284.
23. Brief Bonairiaanse ex-politicus Jopie Abraham aan minister Donner van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 22 juni 2011.
24. Explosieve situatie Bonaire door implementatie Nederlandse wetten, Amigoe, 5 augustus 2011.
25. De toekomst van het Koninkrijk, notitie 15 juli 2011.

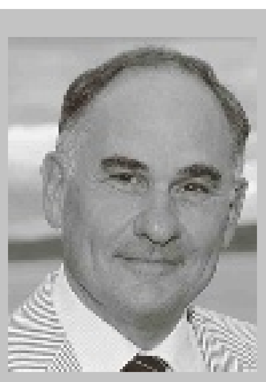

Prof. Mr. Fred Soons is hoogleraar internationaal publiekrecht aan de Universiteit Utrecht en aan de UNA.

Mr Charlotte Duijf is studente aan de London School of Economics

Medio november verschijnt bij Wolf Legal Publishers (WLP), Nijmegen: C.M.A.M. Duijf & A.H.A. Soons, The right to self-determination and the dissolution of the Netherlands Antilles. ISBN: 978-90-5850-723-5

Spotlight op dieren

Zoönosen en gezondheid

Elke ziekte of infectie die van nature overdraagbaar is tussen gewervelde dieren en mensen en vice versa wordt geclassificeerd als een zoönose. Meer dan 200 zoönosen zijn beschreven en zijn al eeuwen bekend. Ze worden veroorzaakt door allerlei verschillende agentia waaronder bacteriën, parasieten, schimmels, virussen en onconventionele oorzaken.

Tekst: Margot Hack

Hieronder zal ik u wat voorbeelden geven van zoönosen naar aanleiding van de hierboven genoemde veroorzakers.

Bacteriën
Elk jaar worden er miljoenen mensen ziek van aan dierlijk voedsel gerelateerde zoönosen zoals Salmonella en Campylobacter. Deze bacteriën komen het lichaam binnen via verontreinigd voedsel en veroorzaken koorts, diarree, buikpijn en misselijkheid. Andere voorbeelden die niet specifiek via voedsel binnen hoeven te komen zijn antrax (ook bekend als miltvuur), brucellosis, E.Coli, de pest, Q-koorts en leptospira.
Q-koorts bijvoorbeeld komt bij geiten vandaan en is de laatste twee jaar veel in het nieuws geweest in Nederland, maar is niet iets wat pas twee jaar geleden ontstaan is. Door een steeds dichtere bevolking is de kans dat ziekten zich verspreiden van mensen naar dieren (en andersom natuurlijk) wel steeds groter.

Parasieten
Cysticercosis/Taeniasis wordt veroorzaakt door een parasiet die varkens infecteert en door consumptie van onvoldoende verhit varkensvlees bij de mens kan voorkomen. Het kan hoofdpijn, toevallen en vele andere symptomen geven bij de mens. Naar schatting lijden in Latijns-Amerika bijvoorbeeld 100 op de 100.000 inwoners aan deze ziekte. Andere voorbeelden zijn spoelwormen, ecchinoccocis, toxoplasmose en trichinellose.

Virussen
Rabiës (hondsdolheid) is een ziekte van vleeseters en vleermuizen en wordt overgedragen door een beet van een geïnfecteerd dier. Bijna elke geïnfecteerde persoon zal zonder behandeling sterven aan de infectie. Een geschat aantal van 55.000 mensen (voornamelijk kinderen) sterven jaarlijks aan deze ziekte. Andere virale zoönosen zijn vogelgriep, ebola en Rift Valley fever.

Schimmels
Dermatophytoses zijn oppervlakkige schimmels die van geïnfecteerde (huis)dieren gekregen worden en tasten huid, haar en nagels aan. Daarnaast kunnen jeuk, roodheid, schilfers en haarverlies optreden. Voorbeeld is bijvoorbeeld ringworm, een ronde plek met een rode verheven rand en witte plek in het midden die steeds groter kan worden. De naam is verwarrend, want het is een schimmel, maar wordt ringworm genoemd.

Met onconventionele oorzaken wordt bijvoorbeeld BSE bedoeld. Een ziekte die waarschijnlijk uit hersen- of zenuwweefsel van koeien en schapen komt en waarvan men nog steeds niet precies weet hoe de veroorzakende prionen (eiwitdeeltjes) ontstaan. Deze ziekte heeft uiteindelijk een dodelijke afloop.

Zoönosen zijn dus zeker niet iets uit de oudheid maar spelen nog steeds een rol in ons dagelijks leven.

"Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!"

Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL:
3. Persoonlijk vnw.; 5. zwemvogel; 10. fijn gruis; 12. uitroep bij een plotseling gedane ontdekking; 13. opschepper; 16. vlaktemaat; 17. kwaadsprekerij; 18. gemalin van Zeus; 20. droogoven; 22. klankdicht; 26. niks waard; 29. mondwater; 30. kade; 31. oeloe; 34. hoogdravendheid; 37. grap; 39. niet tijdig; 40. harssoort; 42. vrucht; 43. te dien einde; 45. geheime misdadige organisatie; 46. zelfzuchtig persoon; 47. groente; 48. atmosfeer overdruk.

VERTICAAL:
1. Vreemde taal; 2. venten; 3. kledingstuk; 4. delfstof; 6. smart; 7. kunstschaatsterm; 8. beroemd; 9. reisgoed; 11. financieringsvorm; 14. grootmoeder; 15. modegek; 19. leeg; 21. snelle winst; 23. uitroep van schrik; 24. thans; 25. belasting voor het gebruik van een weg; 26. hoofddeksel; 27. voorzetsel; 28. god (Lat.); 31. inhoud; 32. zeer gedwee; 33. gedroogd vruchtvlees van de kokosnoot; 35. deel van de USA; 36. middagslaapje; 37. reuzenvogel; 38. schaakterm; 40. onbegroeid; 41. ovenkrabber; 43. tafel; 44. ik (Lat.).

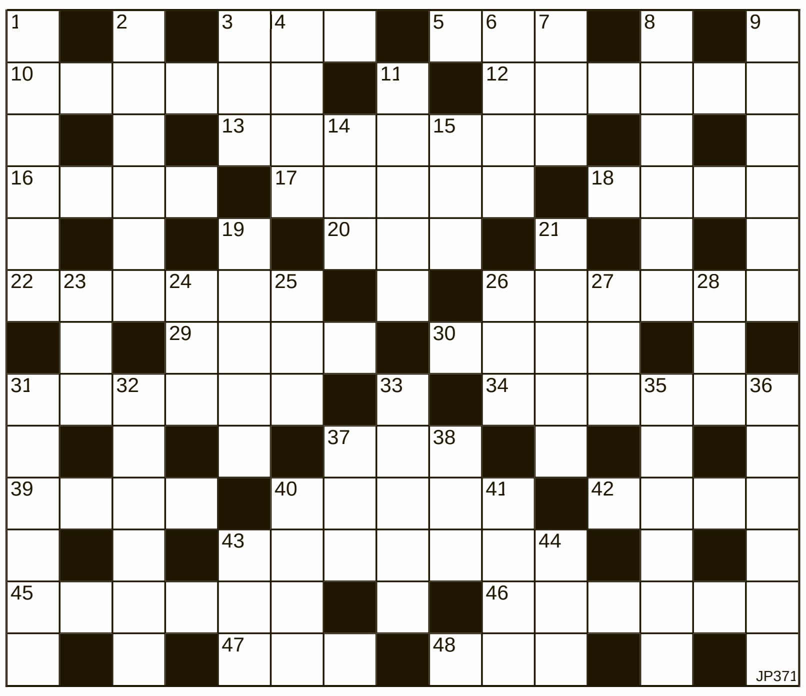

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Lino Lampe
Hospitaalstraat 14
Aruba

Clara Winkel
Santa Rosaweg 12
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

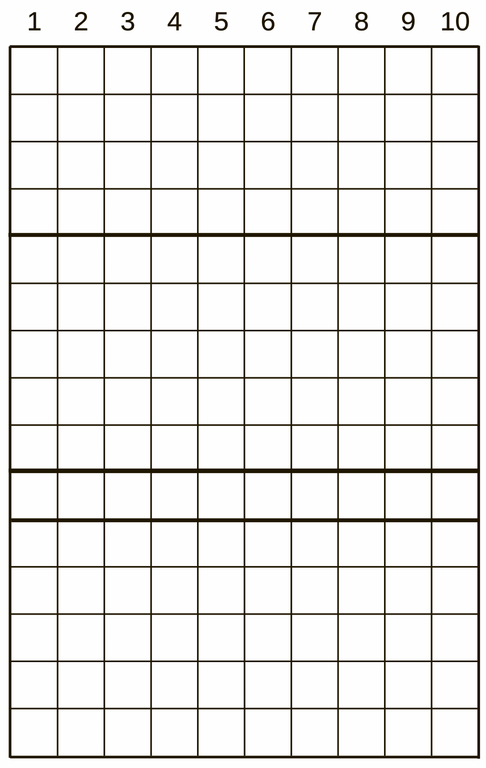

1. Teken, stad in Frankrijk, ontzaglijk;
2. bijenkoningin, geweldig, leidsman;
3. boerenplaats, palingpen, oude Spaanse munt;
4. wreedaard, schande, ontsluiter;
5. buit, dichter, gevangenis;
6. deel van een vaartuig, vrucht, scheidsrechter;
7. sluwheid, bijna loodrecht, het meest gaarne;
8. houtsoort, zeeschildpad, vermindering;
9. mestvork, vaartuig, berouw;
10. nauwe opening, wandeling, sierlijke bos bloemen.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

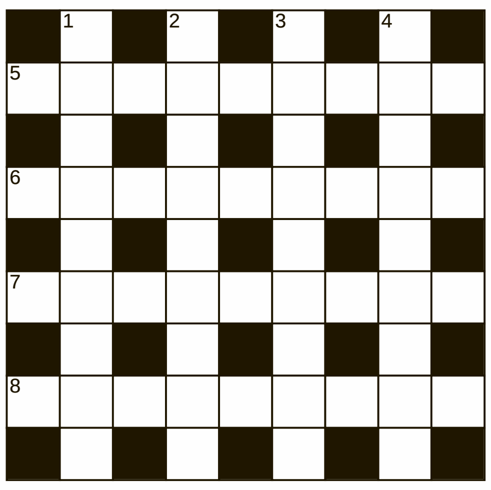

HORIZONTAAL:
5. Van beroep zijn ze niet erg actief (6);
Die beestjes hebben een prettig leventje (6);
6. Baal waarin muizen (niet graag) zitten (7);
Na deze processen komt het meisje (5);
7. Familie van een otter (8);
Men zit er niet graag in, men eet het liever (4);
8. Het gevolg van hoop (5);
Ook een moment zonder discussie (8);

VERTICAAL:
1. Meer heeft deze Argentijnse in Nederland niet nodig (6);
Larven aan de moederboom! (5);
2. Wacht aan de deur! (7);
Naar boven met vruchten in de bouw (7);
3. Het haasje gaat in rook op (6);
Voor de veiligheid eraan wennen (6);
4. Vocht een jongen om het water op te vangen? (8);
Vis van de slager (4);

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

T	T	D	L	E	T	E	G	T	I	U	N	O
N	E	O	L	U	N	C	H	E	N	I	E	N
A	G	L	O	E	J	T	N	O	B	T	G	R
L	E	G	B	G	T	E	T	E	R	G	I	E
K	R	I	N	A	L	S	L	E	O	E	D	P
N	G	K	T	I	T	E	I	E	N	L	A	O
E	E	N	IJ	A	T	S	O	E	X	E	Z	L
R	B	O	I	L	R	I	I	P	R	Z	R	D
E	O	E	T	T	G	I	U	U	S	E	E	N
T	V	G	B	A	T	A	P	L	R	N	V	A
A	I	O	P	O	K	I	A	S	S	B	R	Z
L	S	L	T	H	P	S	Z	R	N	T	E	S
E	T	E	R	N	I	E	T	O	D	I	I	I
R	E	G	E	N	P	A	K	E	U	N	E	U
N	E	V	E	G	N	A	A	E	O	D	O	R
I	D	L	E	E	N	O	S	R	E	P	R	G

Aangeven
Bebop
Belet
Bontje
Bovist
Bronx
Bruistablet
Duozitting
Eloge
Eterniet
Gruis
Inspiratie
Klant
Lunchen
Ondraaglijk
Personeel
Poetskatoen
Regenpak
Relateren
Renet
Roeier
Spoelgoot
Uitgelezen
Uitgeteld
Uitsluiting
Vereiste
Verzadigen
Zandloper

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

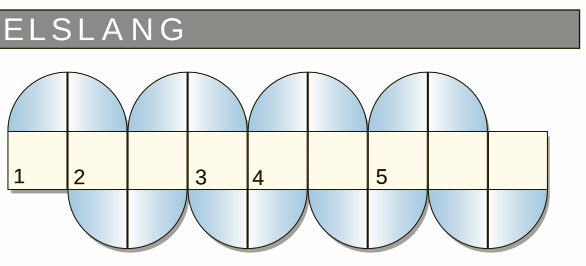

1. Soort weefsel; 2. vroeger; 3. vlek; 4. gebakje; 5. drukfout.

© Puzzelland/111105

SUDOKU

	8			5	7			
	9	1			8		3	2
			3				9	
				9		2	5	
7		9			4			6
		2						4
	1	6						3
3			1	4	6	8		
9		4		7				

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

3	8	1	5	7	2	4	9	6
7	9	4	1	8	6	3	5	2
6	2	5	9	4	3	1	8	7
1	7	3	8	6	9	5	2	4
4	5	9	3	2	7	6	1	8
8	6	2	4	5	1	7	3	9
2	3	6	7	1	8	9	4	5
9	4	8	6	3	5	2	7	1
5	1	7	2	9	4	8	6	3

OPLOSSINGEN VAN VORIGE WEEK

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Dop; 4. landler; 10. blo; 13. enig; 15. liaan; 16. alom; 17. netel; 19. pro; 20. brits; 21. alert; 23. strek; 25. es; 27. eau; 29. han; 30. va; 31. nasi; 33. weide; 34. dreg; 36. la; 37. fa; 38. ob; 39. ui; 40. fors; 42. alver; 43. eens; 45. in; 46. kor; 48. ier; 50. ei; 51. bende; 53. vesta; 55. stoet; 57. reu; 59. poule; 61. toet; 62. avond; 64. elan; 65. ali; 66. pressen; 67. are. VERTICAAL: 1. Denken; 2. one; 3. pita; 5. al; 6. nipt; 7. dar; 8. laos; 9. en; 10. blik; 11. lot; 12. omslag; 14. gelei; 16. arend; 18. lea; 20. bra; 22. ruwaard; 24. theorie; 26. salon; 28. lieve; 30. veine; 32. sar; 35. rue; 40. fiesta; 41. skeet; 43. ertoe; 44. sirene; 47. ont; 49. esp; 51. boei; 52. erve; 53. vuns; 54. aula; 56. tol; 58. eos; 60. lar; 62. ar; 63. de. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Lokzetpil; 6. slangejan; 7. magmagier; 8. isisklank. Verticaal: 1. Poolhaast; 2. azendmast; 3. strengels; 4. piratenno. Anagram: leem-hemel-Hemels; toen-notie-Oriënt; raat-traan-Ornaat; iets-fiets-Fistel; gier-retig-Dertig; ader-arend-Danser; raak-kraai-Afrika; tael-later-Dartel; kees-reeks-Ekster; grit-griet-Ruigte. Gevraagd woord: HOOFDDADER Woordzoeker: ANDORRA Puzzelslang: 1. Stem; 2. mirakel; 3. luns; 4. sapporo; 5. oktober. Het sleutelwoord luidde: SMALSPOOR.

Poblano

Paprika, rode peper, chilipeper, Madame Jeanette, jalapeño, poblano, het zijn allemaal leden van het geslacht capsicum van de nachtschadefamilie. Er bestaan zo'n 3000 soorten pepers, voor zover bekend.

Toen de chilipeper aan het eind van de 15e eeuw werd 'ontdekt' door de Spanjaarden, gebruikte men van Chili tot Mexico de plant al eeuwenlang. De ontdekkers noemden het peper omdat het een alternatief was voor zwarte peper. De planten zijn echter geen familie van elkaar. Zwarte peper groeit als een bes aan de peperplant, de Piper nigrum.

Behalve de Capsicum en de 'piper' zijn er nog meer planten die peper genoemd worden hoewel ze in de verste verten geen familie zijn van elkaar. Voorbeelden hiervan zijn de Chinese peper ofwel Zanthoxylum piperitum uit de Wijnruitfamilie; perupeper, afkomstig van een aan de cashewnoot verwante plant en 'roze peper' die groeit aan de Schinus terebinthifolius.

Scoville
Bijna honderd jaar terug, in 1912 om precies te zijn, ontwikkelde Wilbur Scoville een schaal voor de heetheid van chilipepers. Destijds gebeurde het meten door middel van smaaktests, waarbij werd gekeken hoeveel een gemalen peper verdund moest worden om niet meer als scherp te worden aangemerkt. Tegenwoordig meet men de concentratie capsaïcine, een stof die de receptoren op de tong stimuleert die gevoelig zijn voor hitte en pijn. De scovillescherpte van een peper kan worden berekend door het aantal deeltjes per miljoen capsaïcine te meten en dit met 16 te vermenigvuldigen.

Een gerecht wordt al als pittig ervaren rond de 500-1000 Scoville-eenheden. Jalapeños variëren tussen de 3000 en 6000, en habaneropepers kunnen wel een heetheid van 300.000 eenheden bereiken. De poblanopeper uit het gerecht van May scoort tussen 1000 en 1500 op de schaal van Scoville. Pepperspray meet ongeveer 2.000.000 en een paprika 0.

Als je te heet gegeten hebt en de brand wilt blussen, heeft het geen zin water te nemen. Capsaïcine lost namelijk niet op in water. Dranken waar vet in zit of alcoholische dranken helpen wel.

De Trinidad Scorpion Butch T chili uit Australië, zou 1.463.700 eenheden op de scovilleschaal scoren en is daarmee officieus de heetste peper.

KOOK MEE MET MAY

Kip met cilantro en poblano pepers

2 eetlepels gewone olijfolie
8 kleine kippendijen, zonder vel, zichtbaar vet verwijderd
Zout en vers gemalen zwarte peper
1 kleine rode ui, schoongemaakt en klein gesneden
4 tenen knoflook
4 medium poblano pepers, zaden en zaadlisten verwijderd, klein gesneden
1-2 promèntè, zaadjes verwijderd, heel fijn gesneden
1 pond tomatillos, omhulsel verwijderen, goed afgespoeld
De blaadjes van 1 bosje cilantro, klein gesneden
¼ cup fijn gehakte platte peterselie
1 eetlepel verse oregano, of 1 theelepel gedroogde oregano
Limoensap naar smaak

De olie verhitten in een koekenpan met dikke bodem (met deksel). De kip toevoegen en met zout en peper bestrooien.
De kip aan alle kanten bruin bakken en uit de pan nemen. De ui, de knoflook, de pepers en de promèntè toevoegen en 10 minuten bakken tot alles zacht is, met zout en peper bestrooien. Dan de tomatillos toevoegen met wat water en alles 5 minuten laten pruttelen.
De kippendijen er bij voegen en met de deksel op de pan 15 minuten laten pruttelen, indien nodig nog wat water toevoegen. De cilantro, de peterselie, de oregano en de limoen toevoegen. Nog even laten doorpruttelen.
Serveren met bijvoorbeeld gebakken zoete aardappel of rijst, avocado en bakbananen.
Voor 4 personen.

Eet smakelijk!

May

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Hogue Cellars Chardonnay

Druifsoort: **Chardonnay**
Streek: **Washington State, VS**
Kleur: **Helder goudgeel**
Geur: **Appels en tropisch fruit**
Smaak: **Sappige smaak van tropisch fruit en rijpe appels**

Nou, we zijn wel lekker aan het koken! En natuurlijk moet hier een lekker wijntje bij. Deze week bezoeken we weer het wijnhuis Hogue Cellars uit Washington State in de VS. Vorige keer hebben wij de Riesling aanbevolen maar ditmaal even aandacht voor deze heerlijke Chardonnay. Een sappige en fruitige wijn met een verfrissend karakter. Dat heb je ook wel nodig bij de Poblano en de kruidigheid van de cilantro. Wees wel voorzichtig om het gerecht niet te pittig te maken, dat maakt het moeilijk voor de wijn. En nu koken, veel plezier met het avontuur van deze week.

Santé

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store, Licores Maduro en uw favoriete supermarkt

Het genot van wijn

Klimaat en bodem (2)

Naast klimaat en bodem zijn er nog een paar andere factoren die de wijnbouw beïnvloeden en ook bepalend kunnen zijn voor de invloed van klimaat en bodem.

Tekst: Licores Maduro

Zoals vorige week in het kort vermeld, is de invloed van klimaat en bodem ook afhankelijk van de ligging, de aanplant en enigszins ook de invloed van de menselijke factor.

Ligging speelt een belangrijk rol omdat het kan beïnvloeden hoeveel een plant van de bodem absorbeert bijvoorbeeld. Een wijngaard op de stelling van een heuvel heeft meer drainage van water en dan zal de plant zijn wortels dieper de grond in sturen om op zoek te gaan naar grondwater. In warmere gebieden kan je hoger aanplanten waardoor de temperatuur gunstiger is en een betere balans het resultaat zal zijn. Door dit toe te passen weten wijnmakers meerdere druiven in een bepaald gebied aan te planten. Ze zoeken dan de ideale ligging voor iedere druif. Bij het kiezen van de ideale ligging is het ook van uiterst belang om een ligging te kiezen met optimale inval van zonnestralen. De meesten zijn het ermee eens dat wijnstokken die op steile hellingen groeien een betere wijnen opleveren.

Met de aanplant bedoelen we de manier waarop een wijngaard aangeplant wordt. Dit is van invloed op het geheel van de condities die de groei van de wijnstok beïnvloedt. De wilde druif is een kruipplant, maar de wijnstokken die wij tegenwoordig gebruiken, zijn gekweekt om boven de grond te groeien. De grootste reden hiervoor is om rotting te voorkomen.
Ook de plantdichtheid moet niet onderschat worden. Een hoge plantdichtheid veroorzaakt competitie tussen de stokken. Hierdoor worden ze gedwongen de diepte in te gaan met hun wortels wat uiteindelijk minder druiven met meer complexiteit oplevert. Het aantal stokken per hectare varieert enorm, bij de ene vind je 3000 stokken en het kan oplopen tot wel 10.000!
Bladgroei is ook belangrijk. Via de bladeren vindt de zeer belangrijke fotosynthese plaats, de omzetting van koolzuur en water in suikers en zuurstof. Bladgroei wordt wel gecontroleerd want te veel bladgroei betekent dat de stok meer energie daarin stopt in plaats van in de druiven.

En nu de menselijke factor, deze hangt wel een beetje samen met veel van de voorgemelde punten, het zijn vaak beslissingen van de mens en de acties die door de mens wordt ondernomen. De mooiste voorbeelden van de menselijke factor zijn de steile hellingen waarop stokken worden aangeplant in de Duoro, Portugal en Duitsland. Maar ook de wijze waarop onkruid, plantenziektes en schimmels worden bestreden zijn voorbeelden van de menselijke factor. De beslissingen en acties van de mens kunnen veel invloed hebben op de kwaliteit van plant, druif en uiteindelijk wijn.
Wat komt er toch veel bij kijken! Maar het is wel wat ons het plezier geeft om zo van een glas wijn te mogen genieten. In de komende weken zullen wij het meer hebben over bepaalde streken die bekend staan om hun Speciale Terroirs.

Fijn weekend!

Aanplant in Duoro, Portugal.

ÑAPA Business
5 november 2011

Eerste registerconstructeur op Curaçao

Vrouw in de bouw

Een huis of een gebouw staat er niet zomaar. Daar komt heel veel techniek bij kijken. Het lijkt allemaal zo gemakkelijk. Steentjes stapelen, dak erop en er staat een huis. Maar wie geeft dan de garantie dat het huis niet instort bij een flinke wind? Dat het dak niet doorzakt, dat de deuren niet klemmen omdat de deuropening scheef is?

Tekst: Judice Ledeboer Foto's: Ken Wong

Karolien Versteeg

Degene die dat tekent en berekent is de constructeur. Dit is een vrij beroep en iedereen kan zich constructeur noemen, maar het vraagt wel de nodige kennis en professionaliteit op het gebied van techniek en bouwen. Om zich te onderscheiden van de andere constructeurs op het eiland en de behoefte om haar professionaliteit als constructeur erkend te zien besloot Karolien Versteeg zich te laten registreren als Registerconstructeur (RC). Om registratie te verkrijgen worden op basis van kennis en ervaring punten verzameld. Wat heb je gestudeerd? Wat voor soort opdrachten heb je gehad en welke ervaringen heeft iemand? Vorige maand ontving Versteeg het officiële certificaat. Zij is nu de eerste Registerconstructeur op het eiland.

Versteeg is in Nederland geboren, maar groeide op Curaçao op. Als kleuter kwam ze naar het eiland en ze hopte later in haar leven een paar keer tussen Nederland en Curaçao. Maar ze is hier nu zo geworteld, dat ze het eiland als haar 'thuis' ziet. De liefde voor Curaçao begon al bij haar grootvader die hier naartoe kwam met zijn gezin en haar vader, Frans Versteeg, nestelde zich in de jaren zeventig ook op het eiland met zijn jonge gezin om als docent op het Radulphus aan de slag te gaan. Sinds 2002 heeft Versteeg haar eigen bedrijf, KaroCon en werkt zij als constructeur in de bouw.

Constructeur
Op de vraag 'Wat doet een constructeur?' antwoordt Versteeg: "Heel kort door de bocht, een architect ontwerpt een gebouw en de constructeur zorgt ervoor dat het niet instort." Iets uitgebreider komt het werk van een constructeur op het volgende neer; de constructeur wordt ingeschakeld om de draagconstructie van het bouwwerk te ontwerpen en door te rekenen. De constructeur zal het bouwwerk eerst als het ware uitkleden, zodat alleen de dragende delen – kolommen, balken, vloeren en wanden – overblijven. Vervolgens zal hij de materialen kiezen die hij voor de draagconstructie wil gebruiken. Bekende materialen zijn beton, staal, hout en metselwerk. Na deze voorbereidende werkzaamheden maakt hij de draagconstructie toegankelijk voor berekening. Met andere woorden: een constructeur ontwerpt, berekent en toetst constructies. In dit ontwerp- en realisatie proces komen vele aspecten aan de orde. Wat moet het doen of kunnen? Hoe sterk moet het zijn? Wat mag het kosten? Wanneer moet het klaar zijn? Aan welke esthetische eisen moet het voldoen?
Eigenlijk wilde Versteeg naar de kunstacademie, maar haar vader vond dat zonde van haar opleiding. Ze was goed in Wiskunde B en natuur- en scheidkunde, hij raadde haar aan om bouwkunde te gaan studeren, want daar kon ze haar creatieve en technische vaardigheden beter kwijt.

De studie was een schot in de roos. Versteeg koos de afstudeerrichting constructief ontwerpen, omdat de wiskundekant haar toch meer trok en 'ik kreeg ook het gevoel dat mijn creatieve ontwerpen niet gewaardeerd werden'. "Ik kwam tenslotte uit het buitenland."

Direct na haar studie ging ze aan het werk in Nederland en haar doel was om vijf jaar in Nederland te werken om ervaring op te doen, maar na twee jaar kreeg ze een aanbod dat ze niet kon weigeren. Een baan als constructeur op haar geliefde Curaçao bij ingenieursbureau Grabowsky & Poort, waar ze ooit op Curaçao stage liep. Het ingenieursbureau is later overgegaan in ingenieursbureau Arcadis. Versteeg was toen net 25 jaar. Toen Arcadis zijn vestiging op Curaçao ophief kwam Versteeg voor de keuze te staan: hier blijven of naar Nederland. Op aanraden van een collega, die haar adviseerde om voor zichzelf te beginnen, startte ze met haar eigen bedrijf KaroCon en sinds die tijd werkt Versteeg als zelfstandig constructeur. Ze had genoeg ervaring en ze stond haar 'mannetje' in de wereld van de bouw, waar ze vooral met mannen samenwerkt.

Vooroordeel
Het vooroordeel dat een vrouw in de bouw hier op het eiland wel tegen problemen zou aanlopen kan Versteeg met haar ervaringen direct ontkrachten. Volgens haar is het tegendeel waar. "Er heerst hier een machocultuur, maar ik heb nog nooit problemen gehad. Ik spreek vloeiend Papiaments en als ik ergens kom en in rap Papiaments kennis maak met de mensen dan is het duidelijk dat ik het juist altijd goed met iedereen vinden."

Een architect met wie ze samenwerkt had in het begin wel zijn bedenkingen, maar nu heeft hij altijd een glimlach op zijn gezicht als hij haar ziet. "Ik vroeg hem ooit: waarom lach je? Hij vertelde me toen dat hij nog nooit een vrouwelijke constructeur had gezien en dat hij nu met de enige vrouwelijke constructeur die hij kent, samenwerkt en dat vindt hij leuk." Het voordeel van 'eigen baas' zijn is de vrijheid die ze heeft. "Ik kan alles zelf regelen en ik doe ook alles zelf. Ik bereken en teken alles zelf en het voordeel daarvan is dat ik dan meer inzicht krijg in het project waarmee ik bezig ben." Versteeg heeft een aantal grote projecten op haar naam staan als constructeur onder andere de Mongui Maduro Bibliotheek. Architect van deze bibliotheek is Lyongo Juliana, met wie Versteeg regelmatig samenwerkt. "Het gebouw is een zeer uitdagend ontwerp en mensen reageerden met 'durf je dat te doen? Ik heb het werk met weinig aanpassingen aan het ontwerp uitgevoerd en er staat nu een schitterend gebouw." Ze is er trots op. Andere opdrachten zijn onder andere diverse woonhuizen, de nieuwbouw van het Avila Hotel en een aantal scholen op St. Maarten, Saba en St. Eustatius. Ook vanuit Nederland krijgt Versteeg regelmatig opdrachten.

Afwisseling
Sinds kort is Versteeg een samenwerkingsverband aangegaan met Geelhoed Engineering uit Nederland. Door deze samenwerking snijdt het mes aan twee kanten, want Versteeg kan het bedrijf hier op Curaçao adviseren en zij kan ook af en toe een project in Nederland doen. Dit doet zij voor de afwisseling in werk en om bij te blijven op het gebied van technieken. Vier jaar geleden koos ze er bewust voor om een tijdje in Nederland te werken om te peilen of haar eigen niveau niet achterliep in vergelijking met collega's in Nederland. Haar conclusie was dat dat niet zo was. Wel heeft ze ervaren dat er in Nederland met andere technieken die hier niet worden toegepast, gewerkt wordt. "In Nederland hebben ze een andere techniek van bouwen. Dat is logisch in verband met het klimaat. Ze hebben daar bijvoorbeeld spouwmuren, veel prefab en veel kant en klare producten waarbij elementen worden verbonden. Dat is hier anders. Hier werkt men met 'bloki en beton'." Volgens Versteeg komt dat omdat beton hier lokaal gefabriceerd wordt, maar er is volgens haar ook angst om met nieuwe technieken te bouwen. De kosten spelen zeker een rol, want alles moet geïmporteerd worden.

Breed
Het feit dat ze nu officieel geregistreerd is heeft haar al een paar opdrachten opgeleverd en de samenwerking met het ingenieursbureau in Nederland biedt ook nieuwe perspectieven. Ze wil 'breed' bezig zijn. Ook in haar vrije tijd is ze actief in het Curaçaose leven. Ze is secretaris in het bestuur van de Dierenbescherming en om in het veld van haar werk te blijven is ze lid en penningmeester van de Lighthouse Club, departement Curaçao. De Lighthouse Club is een vereniging van personen die op enigerlei wijze door hun beroep of positie bemoeienis hebben met de bouwwereld. Om haar kennis en ervaringen over te dragen heeft ze een aantal jaren les gegeven inzake betonconstructies op de UNA.

Versteeg is er trots op dat ze de eerste officieel geregistreerde constructeur hier op Curaçao is omdat hiermee haar expertise wordt aangetoond. Versteeg hoopt dan ook dat in de toekomst meer constructeurs zich gaan laten registreren om kwaliteit te waarborgen, want een constructeur dient een zeer brede kennis van de techniek te hebben en de vaardigheid om deze kennis toe te passen. Een constructeur die aangesloten is bij het Constructeursregister RC/RO biedt de opdrachtgever de zekerheid dat hij te maken heeft met een professional die voldoende kennis en kunde in huis heeft. Voor een opdrachtgever is het van groot belang dat hij zaken doet met de constructeur die voldoet aan zijn eisen, verwachtingen en wensen.

Voor meer informatie:
www.constructeursregister.nl
www.karocon.net

Mongui Maduro Bibliotheek waaraan Karolien Versteeg meewerkte.

INVESTEREN IN CONTINUITEIT & VEILIGHEID

ENCONTROL adviseert en informeert u graag over alle mogelijkheden op het gebied van: INGESCO Bliksem Beveiligingssystemen.

De 'INGESCO' bliksem beveiligings systemen zijn ontwikkeld om deze energie een veilig en laag impedantie pad naar de aarde te geven. EnControl biedt een oplossing met het 'INGESCO PDC Direct LIGHTNING Strike Protection System'.

Deze systemen zorgen voor de noodzakelijke bescherming en veiligheid van elke klant en behoeden u voor:

- Schade aan gebouwen en terreinen
- Brand
- Persoonlijke verwondingen
- Schade aan electronische apparatuur en machines

En CONTROL Consultancy
email: encontrol@gmail.com Tel: 736-1353
Website: www.encontrol.biz

Business Agenda

Curaçao

Business Happy Hour
TGI Monday!
Locatie: El Ron Cocktailbar, Roodeweg 86, Otrobanda (tegenover tankstation Colon).
Datum en tijd: Elke eerste maandag van de maand van 17.00 – 20.00 uur.
Dresscode: casual.
Tel: 661-8122

9-12 november: Marshe di Empresario Artesanal
Meer informatie: www.empresachiki.com

16 november: '6 Steps' Workshop
Leer onder meer de 6 stappen hoe je een beter en winstgevender bedrijf kunt bouwen, hoe AAN je bedrijf te werken en niet IN je bedrijf, hoe je de omzet met 46 procent kunt vergroten en de winst met 61 procent.
Meer informatie: http://www.actioncoach.com/arthurrosaria/promo/6steps of bel 510-8789

16-17 november: Studie & beroepenmarkt
Onder auspiciën van de Curaçaose Kamer van Koophandel en Nijverheid organiseert Mon Art Productions de 18de editie van de Studie- en Beroepenmarkt Curaçao. Jongeren en hun ouders kunnen zich in het World Trade Center laten informeren over studeren en werken. Vertegenwoordigers van universiteiten, HBO's en MBO's/SBO's, bedrijven en organisaties staan klaar om te helpen bij het maken van een keuze.
Meer informatie: MonArt, Renaissance Rif Fort, telefoon: 462-2962, email: studieberoepenmarkt@gmail.com

25-26 november: BusinessRICH
Een tweedaagse business academy voor ondernemers waar je onder meer leert over de kracht van leverage, hoe je een goed team bouwt, hoe je als ondernemer het beste je tijd kunt investeren en nog veel meer.
Meer informatie: http://www.actioncoach.com/arthurrosaria/promo/BusinessRICH of bel 510-8789

Aruba

14-18 november: Small Business Week
Voor wie een bedrijf wil beginnen of zijn bedrijf wil laten groeien.
Locatie: Renaissance Convention Center
Contact : Ministerie of Economic Affairs, Social Affairs and Culture

Internationaal

4-7 november: Green Build
De missie van dit jaarlijkse evenement is de manier waarop gebouwen en gemeenschappen gebouwd en beheerd worden te veranderen naar een meer milieuvriendelijke en sociaal verantwoordelijke, gezonde en welvarende omgeving die de kwaliteit van leven verbetert.
Locatie: Toronto, Canada
Meer informatie: http://www.greenbuildexpo.org/Home.aspx

14 november: 'Business is Booming'
'Business is Booming'- tour van ActionCOACH oprichter Brad Sugars in Miami. In deze gratis workshop van 3,5 uur leert multimiljonair Brad Sugars ons de 28 business strategieën om je bedrijf substantieel te laten groeien, je visie scherp te stellen om zo je bedrijf naar het volgende niveau te brengen.
Meer informatie: tel. 510-8789

16-17 november: Global Energy Now!
Duurzaamheidsconferentie Global Energy Now! met als thema 'Duurzaamheid in beweging'.
De conferentie staat voor ontdekken, beleven, inspireren, innoveren, netwerken en (internationale) samenwerking. Met sprekers uit binnen- en buitenland, debatten, een breed scala aan onderwerpen, de inspiratie-plaza met stands, workshops, het buitenprogramma met bezoek aan duurzaamheidsprojecten en met het jongerenpaviljoen belooft Global Energy Now! een succes te worden.
Meer informatie: www.globalenergynow.nl

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com

Milieu

Ecomobiliteit wint terrein

Steden als Berlijn, Parijs, Tokio, Seoel, Bogota en New York bezinnen zich op een nieuw mobiliteitsconcept: ecomobiliteit. Een combinatie van openbaar vervoer, fietsen en lopen moet de steden minder vervuilend maken en auto's weren uit de stad.

"Het gaat om het verbinden van deze drie manieren van transport, connectiviteit is het belangrijkste", zei Gil Peñalosa, voormalig directeur parken en recreatie in Bogota (Colombia), vorige week tijdens het congres Ecomobility Changwon 2011 in Zuid-Korea. "Het beroemde Times Square in New York is nu voetgangersgebied. Wie had dat drie jaar geleden kunnen denken?"

Parijs telt inmiddels 22.000 fietsen die gebruikt worden via een leensysteem, zei Peñalosa, die nu directeur is van 8080 Cities, een niet-gouvernementele organisatie in Toronto die zich inzet voor de leefbaarheid van steden.

Betaalbaar
Ecomobiliteit is transport waarbij gebruik gemaakt wordt van een combinatie van wandelen, fietsen (inclusief elektrische fietsen), skeeleren, openbaar vervoer en lichte elektrische voertuigen. Het concept krijgt steeds meer aandacht nu steden op zoek zijn naar betaalbare en effectieve vormen van duurzaam transport.

Auto's zijn goed beschouwd niet erg geschikt voor vervoer in steden. Een weg van 3,5 meter breed, kan in uur tijd maximaal 2000 auto's verwerken. Dezelfde weg kan 14.000 fietsers of 19.000 voetgangers per uur aan.

Via rail kan hetzelfde oppervlak 22.000 mensen per uur aan en via busverbindingen zijn dat 43.000, zei Manfred Breithaupt, directeur van het GIZ Sustainable Urban Transport Project, een Duitse ngo.

Status
De transportsector is een van de grootste uitstoters van CO2, een veroorzaker van klimaatverandering. Auto's en scooters stoten, per persoon per kilometer, veruit de grootste hoeveelheid CO2 uit, zei Breithaupt.

Mensen uit de auto krijgen is een enorme uitdaging. Een van de redenen daarvoor zijn de campagnes van de auto-industrie, die mensen willen laten geloven dat een autobezit succes, vrijheid en status betekent, zegt Peñalosa.

In Noord-Amerika kost een auto een particulier gemiddeld 5800 tot 8700 euro per jaar, volgens verenigingen voor automobilisten. Soms gaat er 25 tot 50 procent van het netto inkomen aan op. "Dat laat zien hoe succesvol de reclamecampagnes van de auto-industrie zijn. Waarom zouden we anders twintig keer meer dan nodig uitgeven aan vervoer?", vraagt Peñalosa zich af.

Minder autobezit
In Duitsland is autobezit volgens Bernhard Ensink, secretaris-generaal van de Europese Fietsersfederatie, in de afgelopen jaren minder belangrijk geworden. "De meeste jongeren vinden dat ze niet per se een auto nodig hebben."

Een overstap naar ecomobiliteit is echter moeilijk, meent Yeom Tae-Young, burgemeester van Suwon, een stad vlakbij Seoel in Zuid-Korea. "Burgers moeten het concept kennen en overheden moeten het omarmen", zei hij.

Communicatie

Media-interview (1)

De kogel is door de kerk. De directie heeft besloten dat u met de pers moet praten. U heeft de pro's en contra's op een rij gezet en bent tot de conclusie gekomen dat een interview inderdaad de beste oplossing is om uw bedrijf te profileren, uw gedachten kenbaar te maken of een dienst/product te lanceren. U bent tot de conclusie gekomen, na een goede evaluatie, dat uw interview goed is voor de organisatie, u bent de meest geschikte persoon om het te doen, optimaal gemotiveerd, bezit genoeg kennis over de materie en u bent niet alleen beschikbaar voor het interview zelf, maar ook na kantooruren beschikbaar voor de media. Maar let op! Dat is niet voldoende.

Een regelmatig herhaalde mediatraining is een must voor iedereen die namens zijn organisatie geacht wordt met de media te spreken, of dat nu iedere dag is of één keer per jaar. U volgt een dergelijke training natuurlijk niet om allerlei kunstjes te leren. Wel is het een goed moment van bezinning om een rustig te kijken naar uzelf en u bewust te worden van uw uitstraling, houding, woordkeus en spreektrant.

Dig Istha, een van de meest bekende communicatieadviseurs in Nederland, zegt dan altijd: "Denk aan de overeenkomst tussen een vlieg en een slecht voorbereide woordvoerder: beide kun je met een krant doodslaan."

Om dat te voorkomen, een aantal praktische vragen die u uzelf moet stellen. Vragen die u eigenlijk als 'levensverzekeringen' moet beschouwen.
– Wat is het doel van het interview; wil de interviewer alleen maar nieuwsfeiten weten, achtergrondinformatie of uw opinie. Of alle drie?
– Wie is de interviewer? Voor welke media en voor welk programma is het interview bedoeld?
– Is de interviewer bekend met mijn onderwerp? Wat voor of welke vragen zullen worden gesteld?
– Word ik tijdens het interview met 'tegenstanders' geconfronteerd of ben ik de enige gast?
– Als het om een studio-opname gaat, krijg ik dan evenveel ruimte om aan het woord te komen als de andere gasten?
– Is het interview 'live' of wordt het opgenomen?
– Wordt het interview in zijn geheel uitgezonden, worden er stukken uit gehaald, of wordt het versneden met andere gesprekken en/of informatie?
– Wanneer wordt het uitgezonden?

Nog een paar algemene adviezen:
– Wees niet publiciteitsgeil, in die zin dat u koste wat kost op de buis wil komen. Sommige mensen praten en bewegen makkelijker dan anderen. Is iemand anders gewoon beter, laat hij of zij het interview dan doen.
– Televisie is beeld, maar over het algemeen zijn kijkers vrij snel vergeten wie u bent of wat u gezegd heeft.
– Bedenk van tevoren hoe u wil overkomen en welke groep u wil bereiken.
– Probeer zo veel mogelijk in 'nieuwstermen' te denken. Uw onderwerp moet niet alleen voor de journalist nieuwswaardig zijn, maar ook voor de kijker, luisteraar of lezer.
– Wordt een interview buiten de studio opgenomen, wees dan bedacht op waar dat gebeurt. Een omgeving die niet of nauwelijks iets met het onderwerp te maken heeft, kan bij de kijker onbedoelde suggesties oproepen.

Tot slot, journalisten zijn geïnteresseerd in nieuws. Of een boodschap goed of slecht voor iemand kan uitwerken, kan een journalist in principe niet zoveel schelen. Ze zijn eenmaal niet in de 'good news business' maar in de 'news business'. Vergeet dat nooit! Dus, er bestaat geen 'off the record'. Het enige wat off the record is, is wat u niet zegt. En wees voorzichtig met napraten na een interview. Velen hebben het 'even napraten' later flink moeten betreuren.

Reacties: bobharms1@gmail.com

Bob Harms is communicatie-adviseur

Boeken

Mag het ietsje minder roze?

Weet u wie de grootste economische macht van dit moment is? Verantwoordelijk voor 80 procent van alle aankopen? En altijd online? Hoog tijd om het gesprek met haar aan te gaan!

Vrouwen zijn de machtigste consumenten die er zijn. Ze geven veel geld uit, voor zichzelf, voor hun huishouden, maar ook als werknemers van bedrijven. Veel merken weten niet dat vrouwen hun belangrijkste klantengroep zijn, ook als het gaat om zogenaamde 'mannenproducten' als auto's, computers, smartphones en financiële producten.

Vrouwen voelen zich niet aangesproken door de merendeels traditionele, op mannen gerichte benadering van veelal mannelijke marketeers. Dit boek laat zien hoe belangrijk het is om een specifieke benadering voor vrouwen te kiezen. En dan gaat het vooral níet om een roze variant van het product of een design met bloemetjes.

Titel: Mag het ietsje minder roze? De geheimen van vrouwenmarketing
Auteurs: Marianne van Leeuwen, Suzanne van der Erf, Yvonne de Meij-van Streefkerk
Uitgever: AW Bruna
EAN: 9789022997185

Ontwikkeling

Vooruitgang en duurzaamheid hand in hand

Costa Rica, Duitsland, Zweden en de Filipijnen boeken in hun regio's de meeste vooruitgang op het vlak van duurzaamheid. Dat zegt het VN-Ontwikkelingsprogramma (UNDP).

Het VN-Ontwikkelingsprogramma ging in zijn deze week gepubliceerde Rapport over de Menselijke Ontwikkeling 2011 na welke landen vooruitgang goed combineren met duurzaamheid. Die twee concepten gaan lang niet altijd hand in hand. Economische groei gaat juist vaak gepaard met milieuvervuiling en uitputting van grondstoffen.

Het rapport rangschikt landen naar vijf criteria: de uitstoot van broeikasgassen, ontbossing, watergebruik, luchtvervuiling en toegang tot water. Daarnaast wordt de index van menselijke ontwikkeling (HDI) in rekening gebracht, een rangschikking die landen niet alleen op basis van hun economische groei beoordeelt, maar ook op de levensomstandigheden van de bevolking.

Costa Rica, Duitsland, Zweden en de Filipijnen boeken de meeste vooruitgang in vergelijking met de overige landen in hun regio. Costa Rica doet beter dan gemiddeld op alle criteria. Duitsland en Zweden voldoen niet voor de uitstoot van broeikasgassen.

Volgens Hans Bruyninckx, hoogleraar milieubeleid aan de KU Leuven, zijn de resultaten niet verrassend. "Het gaat om landen met een geschiedenis op het vlak van milieubeleid. Zweden zet al lang in op het thema en heeft een langetermijnvisie ontwikkeld die moet leiden naar een koolstofarme samenleving. In Duitsland zijn er eveneens al jaren veel initiatieven rond hernieuwbare energie. Wind- en zonne-energie spelen er een belangrijke rol. In Costa Rica werkt men intensief rond biodiversiteit. De bescherming van bossen is er een belangrijk thema, net als duurzame landbouw."

Hans Bruyninckx

Filipijnen en Costa Rica
Op de Filipijnen doet men in grote mate aan bebossing, schrijven de auteurs van het rapport. De toename van de bosoppervlakte is er grotendeels te danken aan sociale bosbouwprogramma's, programma's waar de bevolking bij betrokken wordt. Daarnaast bedraagt de luchtvervuiling op de Filipijnen slechts 48 procent van het regionale gemiddelde. De Filipijnen staan op plaats 112 in de HDI, tussen de landen met een gemiddelde ontwikkelingsindex.

In Costa Rica hebben opeenvolgende regeringen gekozen voor een milieuvriendelijk beleid, stelt het UNDP-rapport. Dat beleid begon al in 1955, met de oprichting van het Instituut voor Toerisme, dat ook de opdracht kreeg het milieu in Costa Rica te beschermen. Maar vooral de vooruitstrevende bosbouwwetgeving uit de late jaren tachtig speelde een grote rol. Daarnaast benadrukt het rapport het belang van biodiversiteit en de esthetische betekenis van bossen als landschapselement. Halverwege de jaren negentig werden milieurechten opgenomen in de grondwet. Costa Rica scoort erg hoog op de HDI in vergelijking met de rest van de regio.

België en Nederland
Volgens Bruyninckx doet België het niet goed in milieuvergelijkingen. "Verschillende factoren spelen een rol. België is nog vrij industrieel, dichtbevolkt en energie-intensief. De kwaliteit van het oppervlaktewater blijft een probleem en de biodiversiteit is ronduit slecht. Door het vele verkeer zit er veel fijn stof in de lucht en is de luchtvervuiling erg groot. Vooral in Vlaanderen is de milieusituatie op een aantal vlakken moeilijk en tracht het beleid een voorzichtige of zelfs wat conservatieve koers te varen. Dat heeft onder andere te maken met de aanwezigheid van de energie-intensieve (petro)chemische nijverheid in de haven van Antwerpen, hoewel die de laatste jaren grote inspanningen geleverd heeft. "

"Nederland doet het doorgaans een stuk beter in internationale vergelijkingen, maar het milieubeleid is heel snel aan het wegzakken op de politieke prioriteitenlijst. Nederland is niet langer het gidsland dat het vroeger was. Dat proces is al begonnen onder de vorige regering, maar nu is het hek van de dam. Dat is te zien aan de afbraak van onderzoeksprogramma's en de afbouw van het milieuministerie", zegt Bruyninckx.

Recht

Het Arubaans beslagparadijs

Enige tijd geleden schreef ik al eens over het beslagrecht, waarbij ik mij evenwel beperkt heb tot het loonbeslag. In onderhavige column zal ik wat nader ingaan op het Arubaans beslagrecht in het algemeen.

Tekst: Misha Bemer

Allereerst kan worden opgemerkt dat Aruba kan worden aangemerkt als een beslagparadijs, net als overigens Nederland en de (ei)landen die voorheen de Nederlandse Antillen vormden. Wat houdt dit in?

Aruba is een beslagparadijs in verhouding tot de meeste andere landen, in die zin dat het op Aruba betrekkelijk eenvoudig is om beslag te leggen. Stel u meent dat een ander u geld verschuldigd is. In dat geval kan de rechter worden verzocht verlof te verlenen voor het leggen van beslag op vermogensbestanddelen van deze ander. Deze rechter, ook wel de beslagrechter genoemd, zal in zijn beslissing niet bepalen dat genoemde derde u wel of niet geld verschuldigd is. De beslagrechter onderzoekt slechts summierlijk of van een geldvordering blijkt. Dat wil zeggen dat de beslagrechter in beginsel afgaat op het verzoekschrift tot het verlenen van verlof voor het leggen van beslag en de daaraan gehechte stukken. In beginsel wordt de andere partij niet opgeroepen om te reageren op het verzoekschrift alvorens de rechter een beslissing neemt. De achterliggende gedachte daarbij is dat wanneer de andere partij zou worden opgeroepen om op het verzoekschrift te worden gehoord, het beslag waarschijnlijk zijn doel zou missen. Kort en goed komt het Arubaans beslagstelsel er op neer dat er eerst maar eens beslag wordt gelegd, om vervolgens daarna goed uit te zoeken of er daadwerkelijk sprake is van een vordering. Dit 'uitzoekwerk' vindt plaats in de gerechtelijke procedure die de beslaglegger na beslaglegging dient te beginnen, doorgaans binnen veertien dagen. Doet de beslaglegger dit niet, dan vervalt het beslag. In de gerechtelijke procedure volgend op de beslaglegging zal de beslaglegger tevens schuldeiser dienen te stellen dat de andere partij hem geld schuldig is en deze stelling ook dienen te onderbouwen. De andere partij kan zich vervolgens weer verweren tegen de stellingen van de beslaglegger/schuldeiser. Onderwijl blijft het beslag van kracht. Wint de schuldeiser de procedure dan kan hij vervolgens het beslag ook uitwinnen. Stel bijvoorbeeld dat u verlof hebt gevraagd en gekregen om beslag te leggen op een auto die toebehoort aan een ander op wie u meent een geldvordering te hebben. Wint u vervolgens de na beslaglegging aangespannen procedure dan kunt u daarop, nadat het vonnis aan de schuldenaar is betekend en deze niet vrijwillig aan het vonnis heeft voldaan, de deurwaarder verzoeken de auto te verkopen. De opbrengst van een dergelijke verkoop komt u toe.

Wat echter wanneer u in uw hoedanigheid als schuldeiser/beslaglegger verliest? In dat geval zal u het beslag dienen op te heffen, tenzij u besluit in hoger beroep te gaan van het u onwelgevallig vonnis. In het laatste geval blijft het beslag ook gedurende het hoger beroep van kracht. Wanneer u besluit niet in hoger beroep te gaan en vervolgens het beslag opheft, dan is daarmee niet zonder meer de kwestie afgedaan. Zo kan het immers zijn dat de andere partij schade heeft geleden als gevolg van het door u gelegde beslag. De andere partij zal dergelijke schade in beginsel op u kunnen verhalen. Het moge dan op Aruba betrekkelijk eenvoudig zijn verlof te krijgen voor het leggen van beslag, maar wanneer in rechte komt vast te staan dat daarvoor geen grond bestond draait u doorgaans wel op voor de schade ontstaan als gevolg van een dergelijk beslag. Bezint dan ook eer gij begint.

Het is overigens niet in alle gevallen zo dat er zomaar verlof kan worden verkregen voor het leggen van beslag zonder dat de potentiële beslagdebiteur wordt gehoord. Zo kan een partij die vermoedt dat er wel eens een verzoek zou kunnen worden gedaan tot het verlenen van verlof voor het leggen van beslag, een briefje sturen aan het gerecht met de mededeling dat wanneer er een verzoek tot het verlenen van verlof wordt ingediend, de partij eerst gehoord wenst te worden alvorens de beslagrechter een beslissing neemt. Dit wordt ook wel 'zwart maken van beslag' genoemd. In het beslagrekest kan overwel worden verzocht aan een verzoek te worden gehoord voorbij te gaan.

Ook behoeft u, wanneer er ten laste van u beslag is gelegd, niet noodzakelijkerwijs te wachten totdat de gerechtelijke procedure is geëindigd met te trachten het beslag opgeheven te zien. Zo kunt u overwegen vervangende zekerheidstelling aan te bieden. Stel dat er beslag wordt gelegd op een auto waarover u toch wel graag weer zo spoedig mogelijk zou willen beschikken. In dat geval kunt u de beslaglegger aanbieden dat er een bankgarantie wordt gesteld voor het bedrag waarvoor beslag is gelegd. De beslaglegger is in beginsel gehouden een dergelijke bankgarantie te aanvaarden. Na het stellen van de bankgarantie zal dan vervolgens het beslag dienen te worden opgeheven.

Ook kunt u in een kort geding procedure vorderen dat het beslag wordt opgeheven. Wanneer het de rechter in kort geding summierlijk blijkt dat bijvoorbeeld het beslag onnodig is of sprake is van een ondeugdelijke vordering, zal deze de beslaglegger bevelen het beslag op te heffen.

Kortom, beslag leggen op Aruba is een betrekkelijk eenvoudige exercitie, maar wanneer het u overkomt staat u bepaald niet machteloos en kan het zelfs zo zijn dat de beslaglegger aan het einde van de rit gehouden is u schadeloos te stellen. En zo is er toch weer sprake van een zeker rechtsevenwicht.

Mr Misha Bemer is advocaat bij HBN Law op Aruba. Hij buigt zich voor de Ñapa over juridische onderwerpen die spelen op Aruba. Misha.bemer@hbnlaw.com

Mens & Werk

Betere sfeer bij vergaderingen

Managers en leidinggevenden moeten veel tijd aan vergaderingen besteden. Bij het ene bedrijf wordt er meer vergaderd dan bij het andere bedrijf. Dat ligt aan het beleid van het bedrijf. Wat is vergaderen eigenlijk? Is dat lang bij elkaar zitten en over actuele onderwerpen praten? Discussies voeren en meningen uitwisselen? Duidelijk is dat er te lang en te veel vergaderd wordt en dikwijls komt er weinig uit. Veel mensen krijgen een hekel aan vergaderingen, ook omdat de sfeer niet altijd goed is. Vergaderingen zouden zinvol en leuk moeten zijn en vooral leerzaam met een goed eindresultaat.

Tekst: Judice Ledeboer

Toch komt het regelmatig voor dat een vergadering niet 'loopt'. Deelnemers zien van tevoren op tegen de vergadering, komen te laat en gaan meteen weer weg als de vergadering is afgelopen. En een van de redenen dat ze niet met elkaar willen praten, is omdat er al knelpunten zijn in een samenwerking. In de wandelgangen kan men elkaar nog wel ontlopen, maar tijdens een vergadering wordt iedereen geacht aanwezig te zijn en om actief mee te doen, want tijdens vergaderingen moeten er besluiten genomen worden, adviezen gegeven worden of activiteiten gepland worden.

Het spreekt voor zich dat een goede sfeer ook sneller tot goede resultaten leidt, want er wordt beter naar elkaar geluisterd en er is belangstelling voor elkaar. Een goede sfeer leidt ook tot korter vergaderen. Maar hoe wordt een goede sfeer tijdens een vergadering gecreëerd?

Een vergadering wordt altijd door een voorzitter geleid en eigenlijk is die persoon verantwoordelijk voor het goede verloop van een vergadering. Hij moet de tijd in de gaten houden, de agendapunten naar voren brengen, de deelnemers aan het woord laten en ingrijpen waar nodig, vooral als iemand te lang aan het woord is of als er wordt afgedwaald van het onderwerp waar de vergadering over gaat. Een aangezien we altijd met mensen te maken hebben spelen persoonlijke eigenaardigheden en het wel of niet aanwezig zijn van communicatievaardigheden ook een rol. Het is dus de rol van de voorzitter om ervoor te zorgen dat de sfeer goed blijft en daarbij speelt de ruimte waarin de vergadering plaatsvindt ook een grote rol. Een prettige ruimte, waar het niet te warm of te koud is, waar voldoende verlichting is, waar goed zittende stoelen zijn en waar iedereen de ruimte heeft om zich te bewegen en om dingen op te schrijven, is eigenlijk een vereiste. Een vergadering aan een kleine tafel waar iedereen dicht op elkaar gepropt zit is al gedoemd om te mislukken omdat iedereen zo snel mogelijk weg wil. Een kopje koffie en/of thee en/of water dragen ook bij aan een prettige sfeer van samenzijn.

Het zou niet genoemd moeten worden, maar een vriendelijke benadering en spreken zonder stemverheffing dragen ook bij aan een goede sfeer. Persoonlijke vetes worden wel eens tijdens vergadering uitgevochten, want met anderen erbij voelen sommige mensen zich sterker en durven ze uitspraken te doen die ze één op één niet zouden durven te doen. Natuurlijk moet de voorzitter bij dit soort situaties direct ingrijpen en de deelnemers verzoeken om hun persoonlijke problemen die ze met elkaar hebben op een ander moment te bespreken. Het belangrijkste punt om een vergadering in goede banen te leiden heeft te maken met de betrokkenheid van alle deelnemers. Naar schatting heeft ongeveer een derde van de deelnemers last van sociale onzekerheid. Dat betekent dat die personen er niet van houden dat de aandacht op hen wordt gevestigd en houden ze zich stil tijdens vergaderingen. Er zijn mensen die te verlegen of te bang zijn voor reacties van anderen en durven hun mening niet te geven. Ze gaan dan mee met de mening van de grote groep. Het 'nee' zeggen tegen een voorstel is voor hen confronterender dan mee te gaan met de 'ja' van de groep. Bij een 'nee' moet men argumenten geven waarom men dat zegt en daar zit het probleem. Veel mensen hebben niet voldoende communicatievaardigheden in huis om hun mening goed te beargumenteren, dus houden ze liever hun mond. Toch kan het zijn dat juist deze 'stille' deelnemers heel veel visie, ervaring en kennis hebben, maar hun angst om voor hun mening uit te komen weerhoudt hen ervan iets te zeggen. Het is ook nu weer de taak van de voorzitter om de 'stille' deelnemers rechtstreeks aan te spreken en aan te moedigen om hun mening te geven. Dat doet die persoon alleen als hij zich veilig voelt.

Een slechte sfeer tijdens vergaderingen komt dikwijls ook voort uit het gevoel van onveiligheid. Werknemers voelen zich niet serieus genomen, er wordt niet goed naar ze geluisterd, ze krijgen niet voldoende gelegenheid om hun mening te geven (als ze die al durven geven) en ze ervaren niet voldoende begrip voor de dingen die ze naar voren brengen. Het is ook dat gemis aan begrip van anderen waardoor sommigen zich niet veilig voelen. Al met al komt het erop neer dat iedereen verantwoordelijk is voor het verloop van een vergadering in een goede sfeer, maar de voorzitter heeft de leiding en moet er in eerste instantie voor zorgen dat hij de vergadering in goede banen leidt waardoor iedereen met plezier en gemotiveerd de vergadering verlaat.

Marketing

Occupy?

Wie het internationale nieuws een beetje volgt, heeft inmiddels gehoord van Occupy. Een beweging die zich richt tegen de banken en bedrijven. Begonnen als een geïmproviseerde camping in New York en inmiddels als een olievlek verspreid in de westerse wereld. En nadat de Occupy-beweging de afgelopen weken haar pijlen heeft gericht op de banken en bedrijven, zijn nu de 'adverteerders' aan de beurt blijkens een artikel op nrc.nl. In dat artikel met de kop 'Wijzig uw koers, Occupy. Pak de adverteerder, verwekker van de hedonist' worden adverteerders in de hoek gezet.

Tekst: Marcel Truyens

Het moet worden gezegd dat de Occupy-beweging mag rekenen op een grote en groeiende schare sympathisanten. Het huidige economische systeem kraakt in zijn voegen en daar moet kritisch naar gekeken worden. Maar het gaat mij als marketer te ver om – gemakshalve – de adverteerder als de grote demon weg te zetten.

Een eerlijkere wereld bereiken we niet door een aantal bedrijven, banken of adverteerders aan de schandpaal te nagelen. We zijn als individuele mensen allemaal onderdeel van het systeem. We streven als individu allemaal na gelukkig te zijn. Het zijn diezelfde – nu zo vervloekte – organisaties die ons jarenlang hebben geholpen om dat geluk deels hetzij materieel, hetzij emotioneel te helpen bereiken. Wij zijn uiteindelijk dus allemaal 'Wallstreet, The City of Beursplein 5'. We zijn daarmee allemaal schuldig. Bedrijven bestaan bij de gratie van klanten. Producten bestaan bij de gratie van consumeren. Bevrediging bestaat bij de gratie van behoeften. En hedonisme bestaat bij de gratie van hebzucht. Het is daarom zinloos om tegen het systeem te vechten, omdat we allemaal onderdeel van datzelfde systeem zijn.

De Occupy-beweging bekritiseert het doen en laten van banken, bedrijven en adverteerders. Gedrag is echter niet het begin van verandering. Aan elk gedrag gaan ideeën, gedachten en gevoelens vooraf. Die ideeën moeten niet alleen postvatten bij de organisaties en de mensen die er werken maar – in de redeneertrend van het bovenstaande – bij ons allemaal. Dat betekent dat we ons allemaal – als individu – bewuster moeten worden van ons ego en ons ontdoen van zaken als hebzucht, onwetendheid en haat. Het zogenoemde 'turbokapitalisme' creëert namelijk geen hebzucht; hebzucht creëert turbokapitalisme. Willen we een betere wereld, dan moeten we geen collectieve revolutie ontketenen, maar een individuele transformatie ondergaan.

De afgelopen jaren is het belang van communicatie (reclame) enorm toegenomen. Vrijwel alle merken die we kennen zijn 'wereldmerken'. De concurrentie is daarmee zeer sterk toegenomen en de verschillen tussen de verschillende producten en diensten zijn steeds kleiner geworden. Een onderscheidende positionering en krachtige geïntegreerde communicatie zijn daarmee essentieel voor succes. Het groeiende belang heeft als keerzijde een grotere verantwoordelijkheid voor de reclamebranche: ethische normen en maatschappelijke verantwoordelijkheid zijn dagelijks onderwerpen van gesprek en een goed bureau zal corrigerend optreden richting opdrachtgever als deze de normen dreigt te overschrijden. Natuurlijk zijn excessen – net als in de bankwereld waar de grote bonussen slechts door een handjevol dealmakers worden verdiend – niet uit te sluiten.

Het gaat dan ook wel erg ver om adverteerders – en hun bureaus als branche – als schuldige weg te zetten. Het gaat verder: de reclamebranche staat stijf van de zelfregulering en regels die zijn opgelegd door de overheid. In dit kader, de vrijheid van commerciële communicatie geniet nog altijd niet de grondwettelijke bescherming, die wel geldt voor overige communicatie.

Het is dan ook zwaar overdreven te stellen dat alle adverteerders altijd valse verlangens aanwakkeren of slechts hebzucht veroorzaken. Het is aan de ontvanger van de reclame hoe hij/zij er invulling aan geeft: positief en constructief of negatief en destructief. Natuurlijk zijn er adverteerders die ondanks alles nog steeds liegen (een doodzonde die altijd wordt afgestraft door de consument), meer geloven dan ze waarmaken of denken dat alles geoorloofd is. Ze zijn echter uitzonderingen.

De positieve kracht van de 'adverteerder' is vele malen groter dan de aanhangers van Occupy u willen laten geloven. De adverteerder maakt namelijk bij voorkeur producten die de markt wil kopen en weet dat innovatie de grootste drijver is achter groei. Innovatie op het gebied van technologie, milieu, energiegebruik, gezondheid, service… Adverteerders brengen op die manier constant verandering en verbetering. Het is hun recht en misschien zelfs wel hun plicht om hun doelgroepen hierover te informeren en maatschappelijke veranderingen teweeg te brengen of verder te helpen. Zo verbruikt uw 'inverter' airco minder energie, evenals uw LED lamp, gebruiken ecologische boeren minder of milieuvriendelijkere bestrijdingsmiddelen en verbruikt uw vaatwasser minder water dan u zelf nodig heeft voor dezelfde afwas in een teiltje. Wordt u verleid door hun communicatie? Wel-licht. Is dat slecht? Ik denk het niet. Willen we een betere wereld, dan moeten we 'slechte adverteerders' niet bestrijden, maar er voor zorgen dat 'goede adverteerders' succesvol zijn.

Mijn advies aan de Occupy-beweging is dan ook: breek je campings af en ga aan de slag. De constructieve krachten hebben jullie hulp nodig. Demonstreer niet om anti te zijn maar demonstreer het alternatief. Word maatschappelijk bewust ondernemer, ga bij een maatschappelijk bewust bedrijf werken, investeer in sociale fondsen en wees bewust van wat je koopt. Adverteerders, ondernemers, neem de Occupy-beweging heel erg serieus, ook hier op Curaçao. Gebruik het protest en de kritiek als inspiratiebron en als leidraad in uw bedrijf. Reclamemakers ten slotte, laat uw werk maatschappelijk constructief zijn en help uw opdrachtgevers een leidende rol spelen in de verdere verbetering van de wereld.

Om redenen van vertrouwelijkheid kunnen namen, producten, markten en feitelijke omstandigheden anders zijn benoemd dan in de realiteit het geval was.

Marcel Truyens is onafhankelijk marketing en communicatieadviseur te Curaçao.
http://web.me.com/marcel1963/Marcel_Truyens
e-mail: marcel1963@mac.com

HR

Tweede seminar HR Netwerk Curaçao

HR-trends en social media

Na een vliegende start in 2010, organiseert het HR Netwerk Curaçao op 11 november aanstaande zijn tweede seminar 'HR: trends & tools for the future'.

Hierin staan de laatste ontwikkelingen op HR-gebied en een effectieve inzet van social media voor HR-doeleinden centraal. Het seminar richt zich op eenieder die in het HR-veld werkzaam is en graag op de hoogte blijft van actuele ontwikkelingen binnen dit vakgebied.

Het tweede seminar duurt een dag en kent een aantal interessante sprekers en levendige workshops. Keynote speaker Joanne Uijen-Zwueste is Executive Vice President HR van KPN Corporate Market. Geboren op Curaçao, komt deze HR-professional speciaal voor het seminar over uit Nederland. Tijdens twee actieve workshops gaan deelnemers gedurende de dag ook zelf aan de slag. De bijeenkomst vindt, net als het eerste seminar, plaats bij de Centrale Bank te Scharloo.

Het HR-Netwerk Curaçao werd ruim een jaar geleden opgericht door een kleine groep gedreven HR-professionals, met als belangrijkste doel de vele HR-afdelingen van Curaçaose bedrijven en instellingen verder te professionaliseren. "Door dit netwerk brengen wij HR-professionals samen en bieden we hen een onafhankelijk platform om ervaringen uit te wisselen en elkaar van praktische handvatten te voorzien", vertelt Gea Peper, een van de initiators en voorzitter van het HR Netwerk Curaçao. Inmiddels hebben ruim 100 HR-professionals zich bij het Netwerk aangemeld en worden de activiteiten en informele borrels goed bezocht.

Social media & HR
Onder de noemer 'HR: trends & tools for the future', staan dit jaar twee thema's centraal: social media voor HR en de ontwikkeling van medewerkers tot een 'high performing workforce'. Het programma is uitgebreider dan vorig jaar en duurt een hele dag: "Voor beide thema's staat een workshop gepland. De workshop over social media voor HR wordt geleid door Lucas Swennen van Stradius Strategic Brand Builders. De tweede workshop staat onder leiding van Marina Kooijmans van PwC en Maghalie van der Bunt-George van Deloitte. Natuurlijk sluiten we de dag af met een netwerkborrel", licht Peper toe.

Aanmelden
De kosten voor het event zijn 325 gulden (inclusief OB). Bij registratie en betaling vóór 1 november is er een speciale 'early bird' prijs van 295 gulden (inclusief OB). Inschrijven kan tot 5 november. Voor meer informatie zie de Facebook of LinkedIn pagina's van het HR Netwerk Curaçao of stuur een mail naar HRnetwerkcuracao@gmail.com.

Advertorial

JMC. Daar verdien ik mijn brood mee!

Sinds begin dit jaar heeft Garage Cordia het automerk JMC toegevoegd aan haar merkenpalet. JMC, al langer bekend op Curaçao, heeft inmiddels ook hier bewezen de klus te kunnen klaren.

Vooral de aannemer, de loodgieter en bijvoorbeeld de elektricien, om er maar een paar te noemen, hebben veel baat bij de commerciële voertuigen van JMC. Het merk is vooral bekend van de lichte vrachtwagens, met of zonder opbouw en de dumptrucks. Sinds kort staan ook de pick-up trucks van JMC in de showroom van Garage Cordia: de JMC Boarding.

De JMC Boarding is leverbaar in Single Cabin (2-deurs) en Double Cabin (4-deurs) uitvoering. Hij is uitgevoerd met een zeer krachtige en economische 2,8 liter common rail turbo dieselmotor, die een vermogen levert van 68KW bij 3600rpm en een koppel van 210Nm bij 2000rpm.

In de standaard uitvoering is de JMC Boarding al heel compleet. Zaken als airconditioning, stuurbekrachtiging, elektrische ramen, centrale deurvergrendeling (double cabin), radio CD, licht metalen wielen, bedliner en autoalarm zijn standaard. Bovendien wordt de JMC Boarding geleverd met twee jaar of 50.000 km fabrieksgarantie. De Double Cabin is ook leverbaar als Luxury uitvoering en heeft dan ook een bestuurders airbag en het ABS-remsysteem.

De combinatie JMC en de vertrouwde service en het altijd beschikbaar hebben van onderdelen bij Garage Cordia, zijn voor de ondernemer, maar ook voor de particulier, de belangrijkste reden om deze pick-up aan te schaffen. Mobiliteit is wat voor u telt en daar zorgen wij voor.

Breng een bezoek aan onze showroom en overtuig uzelf door ook zeker een proefrit te maken.

Boarding Single Cabin, vanaf 33.910,- excl. OB

JMC

Boarding Double Cabin, vanaf 35.780,- excl. OB

Garage Cordia
Kaya Jacob Posner 39 (Zeelandia)
Tel. (+5999) 461 5644
email: info@garagecordia.com
www.garagecordia.com

GARAGE CORDIA BV

MKB

Student en leermeester in de bouw

Sinds vorig jaar worden steeds meer studenten begeleid door vakmensen die hiervoor de korte, praktische leermeestertraining hebben gevolgd. Het aantal gecertificeerde leermeesters gaat richting de 200. Wat zijn de ervaringen en wat is de meerwaarde van de training? En hoe beleven studenten de periode tijdens de opleiding op de werkvloer (beroepspraktijkvorming)? Tijd om het woord te geven aan de student en leermeester zelf.

Tekst: Gofrie van Lieshout

Byron Isenia is eigenaar van aannemersbedrijf Excelco Bouw NV. Excelco is in 1993 opgericht en heeft momenteel 28 mensen in dienst. En altijd zijn er jonge mensen aan het werk. Byron gelooft in het werken met studenten en geeft ze graag een kans. Hij volgde ook zelf de leermeestertraining en wil graag dat Excelco erkend wordt als leerbedrijf.

Giandro Tokaay is student aan de RK MTS. Hij heeft tijdens zijn opleiding Voortgezette timmerkracht twee jaar bij Excelco praktijkervaring opgedaan, de zogenaamde Beroepspraktijkvorming (BPV). Tijdens het tweede jaar van zijn opleiding drie dagen in de week, in het derde jaar vier dagen.

Beiden geven aan dat een goede BPV-plaats een belangrijk onderdeel van de opleiding vormt. Byron: "Het vraagt wel de nodige investering van tijd en planning, met name van de uitvoerder. En het moet natuurlijk ook wat opleveren. Dat laatste lukt niet altijd, maar meestal blijken de studenten toch een waardevolle bijdrage te leveren."

Mentaliteit en motivatie
De term 'motivatie' valt meerdere malen tijdens het gesprek. Volgens Byron heeft met name het verkregen inzicht in de wijze van motiveren tijdens de training tot leermeester hem veel opgeleverd. In het verleden is het wel eens voorgekomen dat hij studenten wegstuurde. Jongens die graag uitvoerder wilden worden maar vervolgens weigerden om bepaalde werkzaamheden uit te voeren. Omdat het 'niet zou hoeven van school'. Vroeger als studenten iets weigerden liet Byron ze maar iets anders doen of in het uiterste geval konden ze vertrekken. Vervelend voor alle betrokkenen. "Als je uitvoerder wilt worden moet je alles leren aanpakken, ook de klusjes die tussendoor komen. Het is een combinatie van vaardigheid en mentaliteit die zij nodig hebben. Dankzij de training kan ik beter met dit soort situaties omgaan." Byron benadrukt dat het bij motiveren niet alleen om geld gaat. "Het is zo gegroeid in de bouw dat motivatie synoniem is aan salarisverhoging en dat veel problemen op te lossen zijn met geld. Maar dat is niet zo. Trots, betrokkenheid en verantwoordelijkheid zijn minstens zo belangrijk. Dat probeer je die jongens mee te geven."

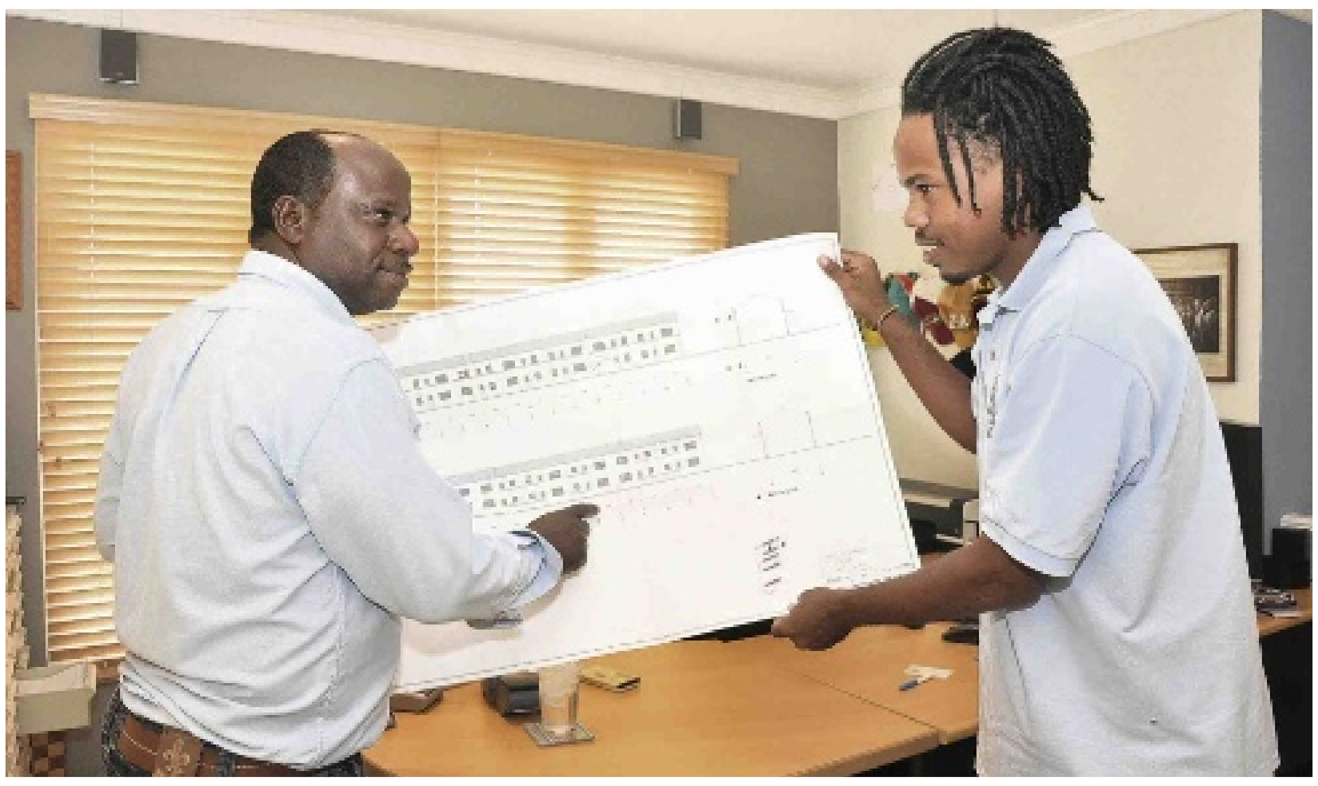

Byron Isenia (links) en Giandro Tokaay.

Giandro heeft weinig aansporing nodig, zegt hij. Hij wil graag werken maar ook blijven leren. Niet alleen omdat het moet voor school maar om zelf verder te komen. "Ik wil doorleren en daarom volg ik nu de opleiding middenkader functionaris. Dit betekent wel weer vijf dagen naar school en dus nog niet fulltime aan het werk. Maar de combinatie met de praktijkervaring is ideaal. Als je zorgt dat je echt goed wordt kun je bijvoorbeeld in je vrije tijd wel die deur afhangen en daar verdien je geld mee." Giandro heeft het altijd prima naar zijn zin gehad bij Excelco en er veel geleerd. Hij kent ook verhalen van klasgenoten die alleen de rotklusjes krijgen toegeschoven en tot zes uur moeten blijven. Byron: "Je moet natuurlijk wel in je achterhoofd houden dat het een student is!"

Collega's
Wat vinden de andere medewerkers er eigenlijk van, steeds studenten over de vloer? Byron: "Medewerkers zijn daar heel eerlijk in en zeggen gewoon wat ze er van vinden." Bij Excelco is ruimte om daadwerkelijk samen te werken. Daar zit de winst voor zowel student als leerbedrijf. Giandro: "Je krijgt de ruimte om met medewerkers te bespreken wat je op school hebt geleerd, en de collega's nemen de tijd om uit te leggen waarom iets wel of juist niet op een bepaalde manier opgelost moet worden. Maar wel nadat je eerst de gelegenheid hebt gehad jouw eigen idee voor te leggen. Dat is erg prettig en leerzaam." Byron: "Op die manier leren wij ook van hen. Er komen ooit verrassende manieren voorbij voor het aanpakken van een probleem."

De samenwerking met de school
Gemiddeld lopen er bij Excelco drie studenten rond, allen van de MTS en één keer per week is er contact met een docent. Leermeester en student zijn het erover eens dat de voorbereiding en begeleiding door school goed is. En het BPV-handboek? Niet te theoretisch allemaal? Nee hoor. Hoewel Byron lachend toegeeft dat het ook niet veel meer pagina's hadden moeten zijn want dat had hij het niet allemaal gelezen.

Verwachting en niveau
Het niveau wisselt. Byron: "Sommigen verrassen je positief, maar helaas valt het net zo goed regelmatig tegen." Giandro: "Er is groot verschil tussen leerlingen en dat ligt ook aan welke vooropleiding zij hadden. Bijvoorbeeld sommigen die slecht voorgelicht zijn over wat een vak inhoudt en dan met de vooropleiding administratie aan de timmeropleiding starten. Ook het type opleiding maakt verschil. Tijdens de praktijkgerichte opleiding voortgezette timmerkracht zat ik in een gemotiveerde klas. In mijn huidige opleiding, kader functionaris, is de mentaliteit minder." Giandro zelf komt sinds zijn veertiende jaar al met zijn vader op de bouw. Hij realiseert zich dat hij daardoor wel wat voorsprong in kennis en motivatie heeft. De ervaring van Excelco is dat veel MTS'ers willen doorleren en dus niet als werknemer blijven na de BPV. Een enkeling gaat uiteindelijk bij een collega aan de slag en naar schatting twee op de tien worden uiteindelijk werknemer.

Tot slot
Wat zou er anders en beter kunnen? Byron: "Contact met de ouders zou goed zijn. Als aannemer heb je geen contact met de ouders. Tijdens het leerproces is betrokkenheid van ouders toch van groot belang want hun invloed is groot. Dat hoeft niet apart maar één keer een bijeenkomst voor school, leerbedrijf en ouders zou goede aanvulling zijn." Giandro is het hier niet mee eens: "Ik ben een zelfstandige jongen." Wat zou hij liever anders hebben gezien? "De voorlichting. Na de driejarige opleiding timmerkracht op niveau 3 zit ik nu in het tweede jaar op de opleiding middenkader functionaris niveau 4. Alles bij elkaar zeven jaar. Als ik beter geïnformeerd zou zijn geweest, dan had ik een andere keuze gemaakt."

En als hij klaar is? Hij vindt zichzelf eigenlijk te jong voor al een volledige baan, maar ja, als er een goede baan voorbij komt... Hij weet het nog niet precies. Maar als het zover is zal zijn eerste sollicitatiebrief gaan naar een oude bekende.

Gofrie van Lieshout is directeur van het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Bedrijfsleven Curaçao (KBB).

Pensioenen voor de kleine man

‘Grijp je kans!’

Laurens Keesen

Jenny Martis werkt sinds het prille begin bij Albert Heijn. Shermila Martis is kok bij restaurant De Gouverneur en Raymond Hato staat bij restaurant Pampus achter de bar. Via hun werkgevers en een pensioenverzekeraar, hebben zij sinds kort een (aanvullende) pensioenregeling. “Een mooie beloning”, vindt Shermila, “voor werknemers met hart voor de zaak!”

Tekst: Maya Mathias

“Wereldwijd staan pensioenen fors onder druk”, vertelt Laurens Keesen, die al vijftien jaar als actuaris en onafhankelijk pensionadviseur in de Dutch Caribbean opereert. Hij constateert een aantal sombere trends zoals lage rente en hoge inflatie. Bovendien leven pensioengerechtigden langer.

Door de lage rente verdienen pensioenfondsen minder op hun beleggingen en moeten werknemers veel meer geld opzij leggen voor hetzelfde pensioen. Dat we langer leven kan prettig zijn, het betekent ook dat pensioengelden langer worden uitbetaald. Door de inflatie zijn gas, water, elektra, benzine en basisvoedingsmiddelen gestegen in prijs. Daarnaast drukken hogere medische kosten, als gevolg van de vergrijzing, flink op het budget. Om al die stijgende uitgaven te dekken, moeten de pensioenen eigenlijk mee stijgen. Maar zijn daar wel voldoende middelen voor?

Keesen: “In onze AOV (Algemene Ouderdomsverzekering) worden de pensioenlasten van de groeiende groep niet-werkenden opgebracht door een steeds kleinere groep werkenden. Wereldwijd loopt dat nu spaak. De AOV op Curaçao is een basispensioenvoorziening vanaf 60 jaar voor alle ingezetenen van het land. Dat is maximaal 818 gulden per persoon. Daarnaast kunnen bedrijven via *employer plans* geld opzij zetten voor hun werknemers in de vorm van een aanvullend pensioen. Dat wordt door de overheid gestimuleerd. Over een loonsverhoging wordt direct belasting geheven. Het bedrag dat de werkgever voor pensioenen opzij zet is belastingvrij. Ook het geld dat de werknemer zelf bijdraagt is aftrekbaar voor de belasting. Tot slot kunnen werknemers zelf ook nog geld opzij zetten voor extra pensioen, bijvoorbeeld door het afsluiten van een levensverzekering of het kopen van onroerend goed. De meeste mensen lukt dat echter niet, en bovendien is dit niet of beperkt aftrekbaar.”

Tekort

Verreweg het grootste deel van de Curaçaose beroepsbevolking verdient een salaris tussen de 1200 en 2000 gulden per maand en heeft geen aanvullend pensioen. Een groot deel van deze werknemersgroep moet het straks doen met alleen hun AOV. Die staat echter zwaar onder druk. Keesen: “Als we de huidige situatie niet veranderen zitten we over twintig jaar met een cumulatief tekort van 4 miljard gulden. Grofweg omgerekend betekent dit dat we per dag een half miljoen tekort hebben.”

Gelukkig nemen Aruba, St. Maarten en Curaçao het pensioenprobleem serieus en wordt een samenhangend tegenoffensief voorbereid. Met het optrekken van de pensioengerechtigde leeftijd en het ophogen van de AOV, wordt het dreigende pensioengat deels gedicht. Met het fiscaal aantrekkelijker maken van eigen pensioenvoorzieningen en het verplicht stellen van employer plans, ziet de toekomst er voor pensioengerechtigden wat beter uit. Op Aruba is dit pakket aan overheidsmaatregelen al wettelijk vastgelegd. Op Curaçao en St. Maarten zijn hierover ook al concrete aanbevelingen gedaan.

Deze maatregelen komen vooral de kleine man ten goede, concludeert Keesen die de cijfers voorhanden heeft. Wanneer werkgevers en werknemers via employer plans ieder 3 procent van het bruto inkomen opzij zetten voor een aanvullend pensioen, scheelt dat volgens Keesen enorm. “Dan kunnen deze werknemers hun basis AOV-pensioen met wel 1000 gulden per maand verhogen als ze maar vroeg beginnen te sparen via hun bedrijf; meer dan een verdubbeling van hun pensioen.”

Trend

Op Curaçao zijn employer plans geen gebruikelijke kost. Er is wel een positieve trend. Keesen: “Je moet werkgevers en werknemers goed uitleggen hoe het werkt. Zolang ze het niet begrijpen, vertrouwen ze het niet.” De markt voor employer plans is behoorlijk transparant. Ennia, Fatum en Vida Nova zijn, volgens Keesen, de grootste spelers op dit vlak met daarnaast nog wat kleinere partijen zoals Alico en Sagicor. Een aantal grote bedrijven, zoals de Isla, MCB en RBTT, hebben een eigen pensioenfonds opgezet en her en der nemen brancheverenigingen, zoals de Antilliaanse Aannemersvereniging, aanvullende pensioenvoorzieningen op in hun cao. Keesen: “Het zou goed zijn als de overheid werkgevers (geleidelijk) verplicht om een pensioenvoorziening te treffen voor hun personeel. Daarnaast moet de overheid zorgen voor een transparante en concurrerende markt en de mogelijkheid om pensioenen zonder hoge kosten over te hevelen bij verandering van baan. Woekerpolissen moeten niet mogelijk zijn. En de pensioenverzekeraars, die de pensioenpremies innen en beleggen, moeten werknemers jaarlijks precies voorrekenen hoe hun pensioen er voor staat.”

Vrijwillig

Petje af, vindt Keesen, voor Pampus, Mundo Bizarro, de Gouverneur en Albert Heijn, die deze zomer op eigen initiatief een aanvullende pensioenregeling troffen voor hun personeel. “Maar zonder dwang zal een grote groep werkgevers hier niet vrijwillig toe overgaan. Verplicht, automatisch en fiscaal voordelig sparen voor je pensioen via je werkgever en je brutoloon, geeft de overheid meer lucht en is goed voor de economie, omdat er meer te besteden valt. Het is vooral goed voor de kleine man die zijn pensioen sterk ziet stijgen en daardoor meer bescherming, financiële onafhankelijkheid en toekomstperspectief geniet.”

Jenny Martis is teamleider van het Allerhande café van Albert Heijn. “Mijn pensioen is naar mij toegekomen en ik pak het met beide handen vast”, vertelt ze enthousiast. “Nu leg ik geld opzij om in de toekomst iets goeds te doen voor mezelf. Als ik eerder dood ga, blijft een deel van mijn pensioen over voor mijn gezin.”
Afgelopen juli sloot Albert Heijn een pensioenregeling af voor al zijn personeel in vaste dienst. Rens Mulder, general manager bij Albert Heijn Zeelandia: “De afgelopen vijf jaar groeiden wij met inzet van ons personeel uit tot een winstgevend en gezond bedrijf. Daar willen wij hen voor belonen. Het gaat ons om een duurzame relatie met mensen waar je graag mee werkt en die door de jaren heen belangrijke routine en ervaring hebben opgebouwd.”

Martis: “Met het aanvullende pensioen van AH waren wij hartstikke blij. Je weet dat een AOV-pensioen alleen niet genoeg is. Bij vorige bazen kreeg ik nooit pensioen. Nu hebben ze precies uitgerekend wat ik straks krijg aan extra pensioen. Dat is best veel! Bij AH voel ik me thuis. Voor geen cent wil ik er weg. Maar als ik voor een andere baas ga werken, neem ik mijn pensioen gewoon mee.”

Mulder: “Personeel kun je belonen met loonsverhoging of een pensioen. Dat laatste vinden wij socialer en meer in lijn met collega-supermarkten in Nederland. Je bindt er goede mensen mee, want hoe langer je bij ons werkt, hoe meer pensioen je krijgt. In de vijf jaren van ons bestaan is er een vaste kern van medewerkers ontstaan, die heel waardevol is voor het bedrijf. Toen zij om een vast pensioen vroegen, reageerden wij positief. Circa 75 werknemers maken nu aanspraak op een aanvullend pensioen, bovenop hun AOV. Elke nieuwe vaste kracht haakt daar automatisch bij aan. Voor dat pensioen leggen wij als bedrijf 75 procent opzij. De werknemer spaart zelf 25 procent. Pensioen is voor ons een gezamenlijk verhaal.”

Raymond Hato staat bij Pampus achter de bar en werkte daarvoor ook in Nederland. Hato: “Mijn pensioen in Nederland is bevroren toen ik vertrok. Bij terugkeer ga ik verder waar ik gebleven was. Op Curaçao krijg ik van mijn werkgever nu ook een aanvullend pensioen. Het zou vervelend zijn als ik na al die jaren werken, moest rondkomen van de AOV. In het begin reageerde ons personeel wat sceptisch op het pensioenaanbod van onze baas. Mensen begrepen het niet. Ze overzien niet wat het je straks oplevert, als je werkgever nu geld opzij legt voor jou.”
“Goed personeel is moeilijk te krijgen”, vertelt Ernst Verzylbergen, eigenaar van café De Tropen en café-restaurant Pampus beslist. “Medewerkers die klanten echt een fijne avond kunnen verkopen, zijn dun gezaaid. Ik wil dat talentvolle lokale mensen ons weten te vinden vanwege de goede werkomgeving en arbeidsvoorwaarden die wij bieden. Daar hoort een aanvullende pensioenvoorziening bij. Als werkgever word je op Curaçao al snel als een soort peetvader gezien. Je controleert en corrigeert, maar helpt je personeel en zijn familie ook financieel bij ziekte, overlijden of als er geldproblemen zijn. Mensen zijn dan vaak overgeleverd aan de goodwill van hun familie of baas. Met een aanvullend pensioen hebben ze meer armslag om hun uitgaven zelfstandig te structureren, wat beter past bij deze tijd.”
Het regelen van een aanvullend pensioen was voor Verzylbergen gelukkig minder ingewikkeld dan hij dacht. Verzylbergen: “Wij hebben een regeling afgesloten met Ennia, waar we heel tevreden over zijn. Wat mij aanspraak, waren de prijs, de eenvoud en het overzicht. Je weet precies wat je maandelijks aan pensioenpremies betaalt en wat het oplevert voor je personeel.”

Shermila Martis werkt al negen jaar bij De Gouverneur en heeft een druk gezin. Over extra pensioen had ze zelf al nagedacht en informatie opgevraagd bij een adviseur. Haar baas bood haar, via het werk, een betere pensioenoptie aan. Martis: “Dit jaar bestaan wij tien jaar. Ik zei tegen mijn baas: ‘Een mooier cadeautje is er niet’. Onze baas legt 3 procent van het bruto loon voor ons opzij en zelf spaar ik 5 procent mee. Dat wordt ingehouden van mijn bruto loon. Maar als je daar als werknemer het geld niet voor hebt, hoeft het dus niet.”
Wilfred Hendriksen, eigenaar van Mundo Bizarro en De Gouverneur vond het deze zomer hoog tijd voor een goede pensioenregeling. Hendriksen: “Ik voel een verplichting om mijn mensen aan te zetten tot een aanvullend pensioen. Als dat hen geld kost, doen ze het niet. Daarom nemen wij alle kosten voor eigen rekening, tenzij je zelf extra wilt sparen. Onze pensioenregeling geldt voor full time en parttime krachten, als je hier maar vast woont. Vroeger hadden kleine werknemers in de bouw en horeca geen contract, bankrekening en ziektekostenverzekering. Wie ziek werd, kreeg geen cent. Dat is nu stukken beter geregeld op de lokale arbeidsmarkt. Een aanvullend pensioen zie ik als een logische volgende stap.”
Hendriksen: “Met een aanvullend pensioen beloon ik mijn mensen voor hun loyaliteit en stimuleer ik hen om te blijven werken voor ons bedrijf. De Chata had al een goede mantelafspraak uitonderhandeld. Dat trok mij, als lid, over de streep. De horecasector heeft het imago dat er hard wordt gewerkt voor weinig geld. Lokale mensen moeten juist bij ons willen blijven werken. Goede aanvullende pensioenvoorzieningen helpen daarbij.”
Martis: “Dat een baas zomaar iets voor je doet, werd eerst met argwaan bekeken door het personeel. Het is belangrijk dat je de pensioenregeling goed uitlegt voor iedereen. Wij kregen via het werk eerst een groepsgesprek met de verzekeringsmaatschappij over onze nieuwe pensioenregeling. Daarna volgde een persoonlijk gesprek met iedereen. Aan de hand van je salaris en werkuren werd precies uitgelegd wat je kreeg. Dat stelde iedereen gerust. Mensen zijn in eerste instantie bang. Ze denken: Hier steekt vast iets achter, want je krijgt niets voor niets.”

Jenny, Shermila en Raymond Hato zijn ontzettend blij met de aanvullende pensioenregeling van hun baas. Martis: “Als je beseft hoe weinig die AOV eigenlijk is, wil je graag geld opzij leggen voor extra pensioen. Je moeten er wel naar durven vragen op je werk.” Hato: “Het is jammer dat mensen het soms niet vertrouwen. Ik zou zeggen, wees niet bang, grijp je kans en laat je goed informeren vooraf.”